

ekmek ve gül

#KadınlarınSeçimi
onurlu bir gelecek **3**

Flormar'da
direniş sürüyor,
dayanışma büyüyor! **14**

'Avlu'nun
kadınları **22**

Biz bir'den büyüğüz
birleşirsek birden 'biz'e dönüşürüz

Biz Bir'den büyüğüz...

Her birimiz kendimiz, sevdiğimizimiz, geleceğimiz için iyi olanın ne olduğuna karar vereceğiz 24 Haziran'da.

Ama aklın yolu bir değil.

Çünkü doğru bildiklerimiz kadar bilemediklerimiz, inandırıldıklarımız, korkutulduklarımız, çelişkiye düştüklerimiz, kaygılarımız var.

"Böyle gelmiş böyle gider, ben bir başıma ne yapabilirim ki..." diyenlerimiz var.

"Benim bir oyum çok önemli, her şeyi değiştirebilir" diyenlerimiz var.

Tarih bize ne öğretiyor biliyor musunuz?

Ne zaman ki bir tehdit algısı yaratılsa, insanlar varolana daha çok inanıyorlar, daha az seçenikle düşünmek zorunda kalıyorlar, daha çok korkuyor, korktukça geri değerlere daha çok sarılıyorlar. Bazı şeyleri yapmak istemeseler de yapmak zorunda kalıyorlar. Ve kendilerini tehdit altında hissettikçe yapmaya mecbur hissettiklerinden başka çıkar yol yok diye düşünüyorlar.

Ama tarih bir tek bunu öğretmiyor bize.

İktidarların yarattıkları tehditle başa çıkabilecekleri, buna güçlerinin yeteceğine dair bir inanç da oluşturmak zorunda olduklarını, ama bunu sürgit yapamayacaklarını, çünkü gerçeklerin bir gün mutlaka ortaya çıkmak gibi bir "alışkanlığı" olduğunu öğretiyor...

Halkı denetimi altında tutmak, bir tek adamın ağzının içine bakar kılmak için, evet tam da bu nedenle iktidar sahipleri asla ve asla yoksullukla, eğitimsizlikle, eşitsizlikle ilgilenmezler. Bu sorunları gerçekten çözecek hiçbir şey yapmazlar.

Ve bizi en çok yoksulluk, eşitsizlik, eğitimsizlik cesaretsiz bırakır.

Yoksul, eşitsiz ve cahil kaldıkça hayatımız hakkında yazılan senaryoların figüranı haline getiriliriz. Öyle senaryolar yazarlar ki siyasal iradelerimizin hiç bir işe yaramadığını düşünürüz. Bizim beklentilerimiz, isteklerimiz, umutlarımız vardır var olmasına da, biz neyizdir ki bunları gerçekleştirelim? Biz kimizdir ki dileğimiz yerine gelsin?

Hep bizim hayatımızdan önemli şeyler vardır. Hep "üst akıllar, gören gözler, duyan kulaklar, bizden iyi bilenler" vardır. Ve komplolar o kadar karmaşıktır ki, kendi hayatlarımız hakkında elimizden hiçbir şey gelemeyeceğine inanmamız istenir. O "büyülü" ve bilinmez senaryo-

lar, aynı zamanda sıradan insanlar olarak bizlerin kendi hayatımız hakkında elimizden hiç bir şey gelemeyeceği inancını yaratır. Bize kaderimize ağlaşmaktan başka seçeneğimiz olmadığını vadeder.

Arada mırılta halinde soranlar oluyor: Neden bu üst-akıl hep bizimle uğraşmıyor? Çünkü biz stratejik öneme sahip bir konumda bulunuyoruz, aşırı geliyoruz, tek büyüyen biziz, ilk 3'e girdik gireceğiz.. Kimse bu gümbürtüde fark edemiyor; cezaevlerindeki gençlerin, emzikli kadınların, bakıma muhtaç yaşlı insanların sayıları artıyor; iş kazalarında ölen sayıları bile sayılmayan işçiler, her gün öldürülen kadınlar, işsizlik, yoksulluk... Artıyor.

7 Haziran'dan sonra yaşayarak öğrendiğimiz ve bu kez başka formlarda ortaya çıkan söylemler, şehir efsaneleri bize bu olan bitenin ne yaparsak yapalım değişmeyeceği izlenimini yaratmaya çalışıyor. Bize çaresizlik aşılanıyor. Geleceğe ilişkin belirsizlik senaryoları, hayatları hakkında seçme haklarını kullanmak isteyenleri pasifize etmeye yarıyor. Ama unutmamamız gereken bir şey var; bu kadar korku, bu kadar komplo teorisi, bu kadar şehir efsanesi yaratılmasının ve hızla yayılmasının nedeni iktidarın seçimleri kaybetme ihtimalinin ciddi alametlerinin olması.

Dergimizin bu sayısı, Türkiye tarihinin en önemli seçimlerinden biri olan 24 Haziran seçimlerine günler kala elimize ulaşacak.

Birbirimizi duyma, birbirimizin ne düşündüğünü öğrenme, farklılıklarımız kadar ortaklıklarımızı da görme olanaklarımızın neredeyse tümüyle elimizden

alındığı bu memleket tablosunda kadınların ne düşündüğünü, niye öyle düşündüğünü anlamak bakımından çok değerli veriler sunan bir tartışma platformuna dönüştü dergimiz bu sayıda. Alametlerin neler olduğunu bizzat kadınların hayatlarından, deneyimlerinden ve fikirlerinden öğrenmemiz için bir "buluşma noktası" oldu.

Aramıza çekilen tüm dikenli tellere rağmen ellerimizi buluşturduğumuzda aslında aynı dertleri yaşadığımızı anlayıp, aynı sorunlara çözüm bulunmasını talep ettiğimizi görüyoruz. Ekmek ve Gül'ün tarihi seçimler öncesinde yayımlanan bu sayısı; sesi kısılan kadınların birbirlerine ses verdikleri "tarihi" bir sayı oldu.

Yalnızca bir memleket tablosu ortaya koymadık, bu tablonun karanlık ve aydınlık yönlerine de ışık tutmaya çalışarak, bizleri birer "veri" olarak gören manipülatif seçim anketlerinin dışına çıkarak, hayalleri ve umutlarıyla canlı kanlı varlıklar olarak, iradeleri ve güçleri olan vatandaşlar olarak kadınların bu seçime giderken neler düşündüklerini ve niye öyle düşündüklerini ortaya koymaya çalıştık.

Ve elbette tüm kadınları, özellikle de dikenli tellerin ayrı yanlarına konumlandırılmış olsalar da aynı zorlukların ve dertlerin yaşayana işçi-emekçi kadınları bir "seçime" davet ettik.

Bizim seçimimiz eşitlikten ve özgürlükten yana...

Bizim seçimimiz barış ve huzurdan yana...

Bizim seçimimiz insanca yaşanacak bir hayattan ve güvenli bir gelecektek yana...

Hep yoksul olmaya, ezilmeye, yok sayılmaya, şiddet görmeye, kaygı duymaya, korkmaya, hesap kitap yapmaya, umutsuz olmaya itiraz eden herkesin, hepimizin, bu ülkenin bütün yurttaşlarının temsil edileceği bir yönetim için, inancını ve gelecek hayalini hiç kaybetmeden elinden geleni yapması ve siyasal iradelerinin gücüne güvenmesi gerekiyor.

Biz kadınların elinden geleni ardına koymamalarına, siyasal iradelerinin gücüne güveniyoruz.

Çağırımız; hayatlarımızı tek adamın eline bırakmama çağrısıdır.

Biz bir'den büyüğüz. Birleşirsek birden bize dönüştürüz...

ekmek ve gül

posta@ekmekvegul.net

İÇİNDEKİLER

#KadınlarınSeçimi onurlu bir gelecek.....3	Fulya Alikoç
Belediye olanakları işte böyle seçim rantı olarak kullanılıyor.....5	Adile Doğan
Bıkkınlık, endişe, huzura özlem.....6	Sedef Akçay
Okul öncesi çocuklara din eğitiminin seçimlerle ne ilgisi var?.....6	Bir Eğitim Emekçisi
İnsanca yaşamak olsa... Gece vardiyası olmasa.....7	Ayşe Öz
Ramazan'da fabrikada bir yemek molası.....7	Tuzla'dan Bir Kadın İşçi
Ülkede her şey kime güzel?.....8	Hilal Tok
AKP'ye oy verenler neden karar değiştirdi?.....9	Yasemin Öztürk
TARİH: 'Tek adam'ın sonuna kanat açan Kelebekler.....10	Müslime Karabatak
#BenimSeçimim #BenimManifestom.....12	
Flormar'da direniş sürüyor, dayanışma büyüyor!.....14	Damla Uludağ
Nazan'ın gülen yüzü için.....16	Nursel İnalçuk
Kaygı ve geleceksizlikten başka şey vermeyen bir sistem...16	Kocaeli Üniversitesi Öğrencisi Bir Kadın
SAĞLIK: Skolyoz.....17	Uzm. Dr. Senem Aslan
Hayata yeniden 'merhaba' dedi Fatma.....18	Emine Yurdakul
Evde kocaya, işte şefe karşı.....18	Serap Can
Onlar geldikten sonra.....19	Hasret Kanat
Nasıl anlatayım önyargıları.....19	Nurhayat Farımaç
İÇİMİZDEN BİRİ: Asiyeye.....20	Meltem Teker
Gösterişin arkasındaki yoksulluk: Kuştepe.....21	Hasret Kanat
'Avlu'nun kadınları.....22	Kübra Laz / Cemre Kavala
'Birken beş, beşken on olduk'.....23	Tuzluca'yır Kadınları Dayanışma Derneği
Değişiyoruz, hep birlikte.....23	Hilal Kılıç
Kürtaj değil, yasağı cinayettir: İrlanda hariç değil!.....24	Sarya Tunç

	Günlük EVRENSEL gazetesinin ücretsiz özel ekidir.	Yönetim Yeri: Adres: Mehmet Akif Ersoy Cad. Mehmet Çıbıkcı İş Merkezi No: 2 K: 2 İşyeri No: 21 Şirinevler/B.Evler-İSTANBUL	Dağıtım: Demirören Dağıtım AŞ
	Türü: Yaygın süreli Bülten Basın Yayın Reklamcılık Tic. Ltd. Şti. Adına Sahibi: Cemal Dursun Genel Yayın Yönetmeni: Fatih Polat Sorumlu Yazışları Müdürü: İsmail Cem Şimşek	Tel: 0850 302 20 67 Fax: 0212 654 15 04	Baskı: SM Matbaacılık Çobançeşme Mah. Sanayi Cad. Altay Sokak. No:10 (A Blok) Yenibosna-Bahçelievler / İSTANBUL Tel: 0 212 654 94 18

#KadınlarınSeçimi onurlu bir gelecek

Fulya ALİKOÇ

Sömürü üzerine kurulu toplumlarda siyasetin en bariz özelliğidir; emeği sömürülen milyonlarca insan, emeklerini sömüren bir avuç insanın kurduğu ve yaşattığı siyasi partilere oy verirler. Bu yüzden her partinin seçim bildirgesinde “emekçilere müjde” şeklinde vaatler bulunur. Asgari ücret şu kadar olacak, emekliye bu kadar ikramiye, üretici köylüye şöyle kredi, çiftçiye böyle mazot indirimi vs... Kimi üç verir, kimi beş. Öyle bir verir ki milyonlarca insanın verdiği vergilerden değil de, sanki kendi cebinden çıkacakmış gibi verir.

Emekçilerin kendi siyasi partilerini kurup milyonlarcasının burada birleşmediği her koşulda, bütün seçimler kötünün iyisini seçmeye dayalıdır. “Kötünün iyisi” dayatması milyonlarca kadın için işler. Kadını ancak kağıt üzerinde eşit gördüğünü söyleyen partiler, asla gerçekleştirmeyecekleri eşitliği vaat ederek seçimlerde kadınlardan oy isterler. Çoğu da kadın ve erkeğin eşit olmadığına inanan adamlar tarafından kurulmuştur; kimi “fitrat” der, kimi “doğa” der. “Kadın ve erkeğin eşit olduğuna inanmıyorum,” diye diliyle zikredeni de vardır, aklında hiç olmamasına karşın ağzında “eşitlik” lafı dolandıranı da.

MIZRAK ÇUVALA SİĞMIYOR

Eşitsizlik, milyonlarca kadının ürettiği hayatı yaşayamamasıdır. Kadınlara hem işyerinde hem evde toplumun refahı için en çok çalışanlardır ama üreti-

Milyonlarca kadına dayatılan seçenek bu ikisi arasında; Ölüm mü, sıtma mı? Seçim manifestolarında ve bildirgelerinde sunulan da bu; allanıp pullanmış ‘sıtma’lar. Şurası açık ki şifa niyetine bataklık kurutan yok!

len refahtan da en az onlar nasiplenir. Eşitlik de bu adaletsizliğin giderilmesidir. Bu üç beş yardımla giderilebilecek bir eşitsizlik değildir. Ama “Kadınlarımızı şöyle kalkındıracağız, böyle giriştireceğiz” diye vaatler sıralayanların önerdiği budur; doğurana doğum yardımı, hastası olana bakım yardımı, yoksula kömür yardımı vs... Milyonlarca kadının eşitsizliği kökünden ortadan kaldıracığı ve gerçek eşitliği kuracağı kendi siyasi partilerinde birleşmediği her koşulda, ellerindeki tek özgürlük budur: “Yardım seçme özgürlüğü.” Üç yardım mı, beş yardım mı; o yardım mı, bu yardım mı?

Kadınların hem işyerinde hem de evde emeklerini sömürerek geçinenlerin yönettiği siyasi partiler, kadınları hep muhtaç bırakır. Çünkü muhtaç olan yardım alır, yardım alan da oy verir. Kafalarında kadına verdikleri önem bundan ibarettir. Sabah gözlerini açtıkları andan gece gözlerini kapadıkları vakte kadar aile ve toplum için didinen kadına “asalak” muamelesi yaparlar. Ancak bu düzen hep böyle işlemez, eşitsizlik sürdüğü sürece “yardım” a olan ihtiyaç sürekli artar ve artık hiçbir yardımın karşılayamayacağı bir yoksulluk düzeyine ulaşılır. Yoksulluk

mızrağı yardım çuvalına sığmaz hale gelir.

ALLANIP PULLANMIŞ ‘SITMA’LAR

İşte bugün Türkiye’de olan da bu. Devletin resmi istatistik kurumu TÜİK verileri de mızrağın çuvalı deldiğini gösteriyor. Geçen yıl bizzat cumhurbaşkanı tarafından ilan edilen milli istihdam seferberliği 1,5 milyon kişi için iş yaratmayı hedeflemişti. Patronlara yapılan “yarısı sizden yarısı bizden” teşviklerine rağmen, 520 bin kayıtlı istihdam, 464 bin kayıtdışı istihdam yaratılabildi. Yaratılan iş olanaklarının yarısı sigortasız, sosyal güvencesiz işler.

Türkiye’de her 100 kadından 41’i sigortasız çalışıyor. Yani, yoksulluk arttıkça çalışmak isteyen kadın sayısı artıyor ama iş bulabilen kadın sayısı aynı oranda artmadığı gibi bulabilenler de sosyal güvenceli işlerde değil sigortasız işlerde istihdam ediliyorlar. Üniversite mezunu her 4 kadından 1’i işsiz. Kısacası beterin beteri işsizlikse, kötünün iyisi sigortasız ve güvencesiz çalışma.

Milyonlarca kadına dayatılan seçenek bu ikisi arasında; Ölüm mü, sıtma mı? Seçim manifestolarında ve bildirgelerinde sunulan da bu; allanıp pullanmış ‘sıtma’lar. Verdiği vaat sıtma olanın uyguladığı ▶▶

gerçek ne olur, düşünmek gerek. Şurası açık ki şifa niyetine bataklığı kurutan yok!

AYNI HAYATLAR, FARKLI SEÇİMLER... NEDEN?

Asıl soru şu: Hemen hemen aynı koşullarda yaşayan, sorunları ortak milyonlarca kadın neden farklı siyasi partilere oy verir? Belki de aynı mahallede yaşadığı, aynı işyerinde çalıştığı, aynı okullarda çocuklarını okuttuğu, aynı bankalara borçlu olduğu, aynı şiddet ve tacize maruz kaldığı halde, yan yana iki komşu, yan makinedeki ya da yan masadaki iş arkadaşını neden farklı partileri destekler?

Araştırmalar Türkiye’de insanların oy tercihlerinde dini görüşlerin, milliyetin, kültürel farklılıkların belirleyici olduğuna işaret ediyor. Mesela memleketteki kutuplaşmanın bir tarafta dindar milliyetçiler diğer tarafta laikler olduğunu düşünen çok insan var. Bu gerçekten böyle midir?

Mesela 7 Haziran 2015’teki seçimlerde AKP 40.9 (258 vekil), CHP 24.7 (132 vekil), MHP 16,2 (80 vekil), HDP 13.4 (80 vekil) ve Saadet Partisi yüzde 2 oy almış. 1 Kasım 2015’teki sonuçlar ise şöyle: AKP 49.3 (317 vekil), CHP 25.4 (134 vekil), MHP 11.9 (40 vekil), HDP 10.7 (59 vekil) ve Saadet Partisi yüzde 0.7.

Aradan sadece dört buçuk ay geçtiği halde aynı partilerin oy oranlarında ciddi oynamalar var. Bunu insanların din, milliyet, kültür gibi değerlerinin değiştiğine yorumlayamayız elbette. Sorumuza dönecek olursak, aynı hayatı paylaşan milyonlarca insan, milyonlarca kadın neden bu kadar farklı partilere oy verir? Ve sadece dört buçuk ayda neden tercihleri bu kadar değişir?

‘ŞAHLANAN TÜRKİYE’DE KADINLARA YER YOK

AKP Kadın Kolları’nın Başkanı Lutfiye Selva Çam diyor ki, “Yerli ve milli, dik duruşa sahip, kendi geleceğini belirleyen Türkiye, artık şahlanmanın eşliğinde. Bunu en iyi bilen ve anlayan da kadınlarımız.” Her seçimde kapı kapı dolaştığı bilinen kadın kollarının 4,5 milyon üyesi olduğu söyleniyor; parti-

nin meclisteki 316 sandalyesinin ise sadece 34’ü kadınlara ait. Önümüzdeki seçimlerde 600 adayın 126’sı kadın ve sadece 4 ilde birinci sırada kadın aday var. Belli ki şahlanmayı en iyi anlayan kadınlar olsa da, Selva Çam’ın “şahlanmanın eşliğinde” olan Türkiye’nin yönetiminde kadınlara pek yer yok.

Birçok kadın “daha iyi bir gelecek” ümidiyle AKP’yi iktidara taşıdı, “Güçlü bir Ak Parti, güçlü bir Türkiye” iddiasına inandı, doğrudur. Kendi hayatını, kendi geleceğini güçlenmekte olan bu partiyle özdeşleştirdi, o güçlendikçe güçleneceğine inandı, bu da doğrudur. Sonuç, zayıfladıkça saldırganlaşan bir AKP, battıkça batan bir Türkiye oldu. İşte bu doğrusudur! Ve bu nedendir ki, AKP seçmeninde bir sessizlik var, ama konuştuğunda da kadınlar konuşuyor, oylarını haram ediyorlar, kapılarda bekliyorlar ki gelen kadın kolları üyesine söyleyecekleri bir çift sözleri var.

AYRISTIRAN YALANLAR, BİRLEŞTİREN GERÇEKLER

Yine de ülkenin bekasının iktidarın bekasına bağlı olduğunu düşünen insan sayısı hiç de az değil. Gönül vermese de, içine sinmese de “istikrar” için AKP’ye oy vermesi beklenen önemli bir kesim olduğu söyleniyor. İktidarda kalırsa ekonomik bir istikrar sağlanacağı, zaten ekonomik bir kriz yaşadığımızın doğru olmadığı ilan ediliyor hükümet medyasından. Milyonlarca insana, gözlerinin içine baka baka ödeyemediği kirasının, gırtlığındaki borcun harcını, sürdüğü boş pazar çantasının, çocuğuna alamadığı okul formasının gerçek olmadığını söylüyor. Bu yalana birazcık karnı tok olanlara, “Evet, Türk lirası çok değer kaybetmiş, bir gecede katbekat yoksullaşmış olabiliriz. Ama bunun sebebi dış güçler” deniyor. Milyonlarca insanın gözü önünde bir gün Rusya’ya bir gün Amerika’ya yaranmaya çalışanlar, Filistin halkına kardeş deyip İsrail’le ticari ve askeri anlaşmalar imzalayarak İsrail’i Filistin karşısında güçlü kılanlar, “dış güçler” ile göz korkutup memleketi kurtarmak için iktidarı kurtarmamızı salık veriyor. Ülke tehdit altında diye veriyor mehteri. Bu da yet-

mediginde kendi dışındaki herkesi, ona oy vermeyeni terörist ilan ediyor.

Kadınların kalkınma, istihdam ve siyasete katılım oranını artırdıklarını, şiddetin önüne geçtiklerini iddia ediyorlar. Yani milyonlarca kadına, “Sen ‘performans düşüklüğü’ nedeniyle işten atılmadın, senin işin sigortasız değil aslında” diyorlar. “Senin 40’ından sonra çalışmak zorunda kalman, ikinci el kıyafet için yüz eğip kapı kapı dolaşman, geçinemediğin için kaynananın yanına taşınman, servis parasını ödeyemediğin için çocuğunun arkadaşları önünde servisten indirilmesi... İşte bunlar hiç yaşanmadı” diyorlar. “Senin yediğin dayak, uğradığın taciz, yaşadığın tecavüz gerçek değil” diyorlar. Kadınların yaşadığı gerçeğin yalan olduğunu söylüyorlar. Eğer bu yalanlar tutmazsa bu sefer memleket için fedakarlık istiyorlar, cefakarlık talep ediyorlar. O da yetmediğinde kadınları birbirine düşmanlaştırmaya çalışıyorlar; Türk-Kürt, Alevi-Sünni, dindar-laik ayrımlarını devreye sokuyorlar. Kadınları yalanlarla ayırtmaya çalışıyorlar. Acı gerçekler çoğaldıkça üstlerini örtmek için daha çok yalana, daha çok mehter sesine ihtiyaç duyuyorlar. Ama yetmiyor... O gerçekler kadınları birleştirmeye devam ediyor.

DURDURABİLİRİZ, BİZ KAZANABİLİRİZ!

Birleşmemenin bedeli çok ağır çünkü. En basitinden yalnızlık. Bunalım, depresyon ve travmalar yüzünden artan kadın intiharları bunun en yakın göstergesi. Ama kadın dayanışma derneklerinin olduğu yerde kaç hayat kurtarıldı bu memlekette, yaşayan bilir. Kadın ve çocuk derneklerini kapatan OHAL kaç kadını bunalıma sürüklediyse, kaç çocuk istismarın kucağına itildiyse o kadarının vebali bu iktidardır.

Birleşmemenin bedeli kaybetmektir. Tacize uğradığın işten çıkarıldığında kimsenin sana arka çıkması yüzünden işini kaybetmektir. Geceleyin korkmadan, huzurla sokakta yürüme özgürlüğünü kaybetmektir. Fiilen sıkıyönetim yasakları uygulanan Hakkari’de, Diyarbakır’da, Van’da uygulanan baskılara yanıt vermediğinde barışı kaybetmektir. Kadınların tüm bunları daha fazla kaybetme lüksü kaldı mı?

Birleşmek artık sadece bir ihtiyaç değil, zorunluluk ve sorumluluk kadınlar için. Karşımızda yalanlar üstüne kurulu, tekçi, baskıcı, hem emekçi düşmanı hem de kadın düşmanı bir yönetim kurmak isteyen bir “tek adam” zihniyeti var. Asıl bu gerçeği “en iyi bilen ve anlayan” kadınlar.

16 Nisan Referandumunda Saraydaki koltukları sallayan gizli kahramanlar gençlerle birlikte kadınlardı. Emegimizin hakkını aramak için greve çıktığımızda destek vermeyen kocalar Kuran’a el bastırıp “Bu partiye oy vereceksin!” diye zorlamasına rağmen korkunun kalelerini titretmeyi başarmışlardı. Şimdi, emeği sömürenlerin ve kadınların eşitliğine inanmayanların kurduğu bu emek ve kadın düşmanı siyasi partiler baskıcı bir yönetim kurmaya çalışıyor ve bizim bunu durdurma sorumluluğumuz var. Birleştiğimiz oranda bunu yapma gücümüz de var.

Koskoca televizyon kanallarını dize getirebilirler, onlar birbirinin göbeğine parayla bağlıdır çünkü. Patronları arkalarına alabilirler, birbirlerinde çıkarları vardır. Kolluk kuvvetleri, YSK’si, evet, emrinin altındadır. Ama milyonlarca kadın bir kez birleşip “hayır” demeye cüret etti mi, mesele Flormar işçisinin kurduğu cümle kadardır: “Onlar işverene bu kadar destek çıkmasalardı patronlar işçiyi bu kadar ezemezdi. Artık Erdoğan’a oy yok!”

Çünkü doğduğundan beri başka iktidar görmemiş çocuklarımıza onurlu bir gelecek bırakacağız!

Kadınların yaşadığı gerçeğin yalan olduğunu söylüyorlar.

Eğer yalanlar tutmazsa fedakarlık istiyorlar. Yetmediğinde kadınları birbirine düşmanlaştırıyorlar. Ama yetmiyor.

Belediye olanakları işte böyle seçim rantı olarak kullanılıyor

Adile DOĞAN
Esenyalı Kadın Dayanışma Derneği

2 4 Haziran seçimi yaklaştıkça siyasi partiler ve adayların kampanyaları da hız kazandı. Manifestolar, vaatler havada uçuşuyor. Mahalle ve ev gezmelerinde daha da çeşitlendiğine tanık olduğumuz bu vaatlere yeniden inanan da, "Bıktık yalanınızdan" diyen de var.

Kadınların günlük hayatındaki en temel sorunlar çözümsüz. Haliyle seçim deyince akla önce bu sorunlar ve çözümsüz kalmasına neden olan siyasi yaklaşımlar geliyor. Pazar tezgahı, belediyenin yardım kuyruğu, bir türlü kontenjan açılmak bilmeyen kreşte ne hikmetse seçim öncesi kontenjan açılması, kışın defalarca kömür yardımı için başvuran kadının evine daha yeni gönderilen kömür... İşte bunlar hep seçimle geçimin nasıl iç içe geçtiğini gösteriyor.

Görünen o ki belediyenin olanakları seçim rantı olarak kullanıyor. Peki, kadınlar bu "rantçılığı" oya tahvil ediyorlar mı?

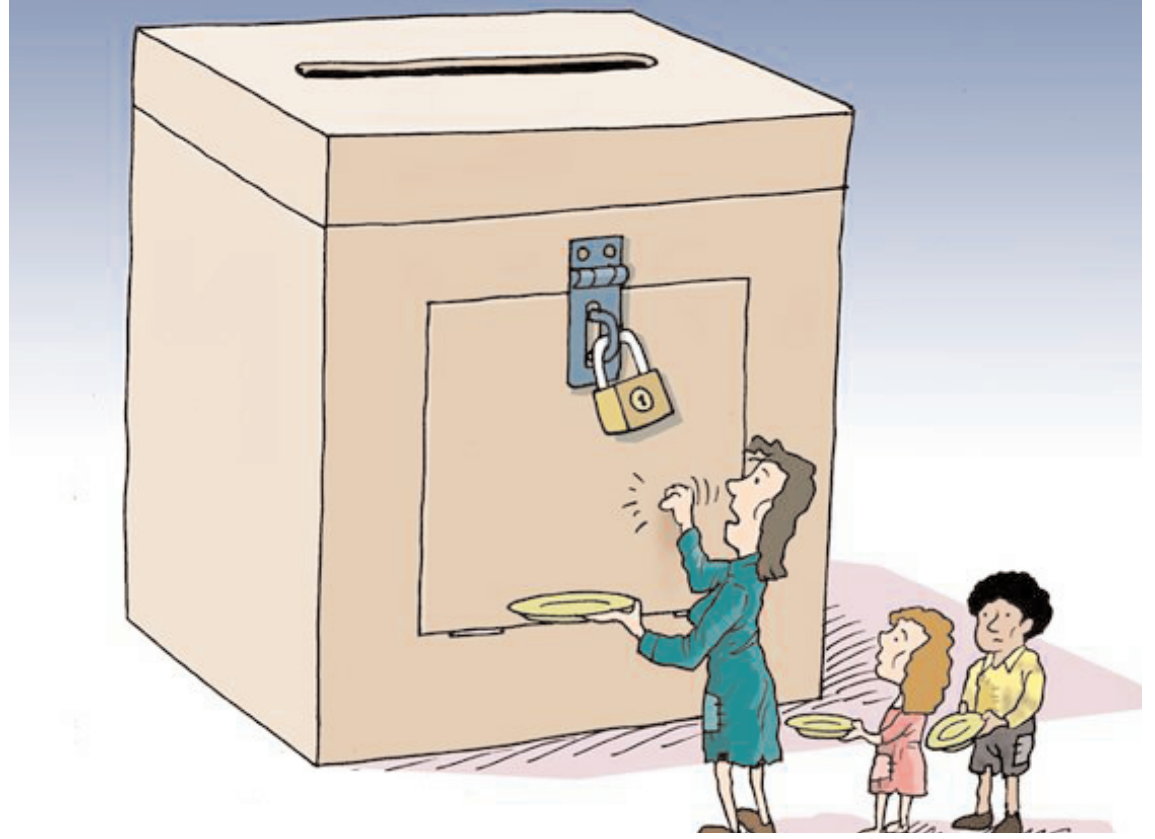
Gördüğümüz; hayır.

KIŞ BOYU GELMEYEN KÖMÜR YARDIMI ŞİMDİ GELDİ

PAZAR yerinde bir sebze tezgahında alışveriş yaparken malzemeleri ya yarım ya da çeyrek kilo alan kadına pazarcının "Abla yarımı anladık da çeyrek ne?" dediğini duyunca durup anlamaya çalışıyorum. Kadın "Ne yapalım, para ancak buna yetiyor" diyor. Kadınla sohbet etmeye başlıyoruz. Eşinden ayrıldığını, kirada oturduğunu, sadece merdiven temizliği yaparak üç çocuğuna bakmaya çalıştığını, boşandığı eşinin nafaka ödemediğini anlatıyor. Geçtiğimiz yıl eylül ayında fakirlik belgesi ile birlikte belediyeye kömür yardımı için başvurmuş ama kış boyu bir kere dahi yakacak yardımı alamamış. Erken seçim kararından bir hafta sonra belediye bir sabah evinin önüne kömür yığmış. Öfkesinden ne diyeceğini bilemiyordu. "Ben bütün kış yakacak bir ıslak odun bulamadım, şimdi yaz günü kömür getirmişler! Yardımları hep kendi adamlarına dağıtıyorlar. Sıra bize gelince seçimi bekliyorlar" diyerek, AKP'ye artık asla oy vermeyeceğini ekliyor.

4 KİŞİLİK AİLEYE 150 LIRA YARDIM

ESENYALI Kadın Dayanışma Derneği'nde çocuklar için başlattığımız ücretsiz kurslara çocuğunu getiren, eşi tersane işçisi bir kadın, eğitimin kötü ve yetersiz olduğunu, buna bir de parasızlık eklenince daha da zor olduğunu söylüyor. Eşinin hastalığından ötürü iki aya yakın süredir çalışmadığını, yardım alabilmek için başvurduğu belediyeden sadece 150 liralık alışveriş kartı verdiklerini anlatıyor kızgınlıkla: "Dört kişilik bir aileyiz, 150 lira ile nasıl yaşarsınız ki? Biz ne olursa olsun hep sandığa gittik ve huzur içinde yaşamak için oyumuzu Ak Partiye verdik. Etrafımızda birçok kişiyle kavga ettik. Ak Parti'ye oy vermeyen komşularımızla aramız bile açıldı. Ama bırakın huzuru, artık tek derdimiz sadece karnımızı doyurmak. Seçim vakti yaklaşınca ellerine kumanya alıp kapıma geldiklerinde onlara cevabı vereceğim."

- PARK İSTİYORUZ! - ÜLKE FETÖ'YLE UĞRAŞIYOR, DERT ETTİĞİN ŞEYE BAK!

GÜLER; iki çocuk annesi. Dört yıl önce Esenyalı'da krediyle bir ev almışlar. "Mahallemde doğru dürüst bir park olmadığı için çocukları gün boyu evde tutmak zorundayım. Sokağa çıksak her taraf inşaat, sokaklar güvenli değil. Belediyeye yüzlerce kez şikayet etmeme rağmen 'talebiniz alınmıştır' diyerek telefonu kapattılar. İstanbul'da dört semt dolaştım, Pendik Belediyesi kötü'nün de kötüsü. Seçimden dolayı kapıları gezen Ak Partililer benim de kapımı çaldı. 'Belediyenin hizmetlerinden memnun musunuz?' diye sordular. Ben de memnun değilim dedim. 'Ülkemiz koca FETÖ darbesini atlattı, dert ettiğin şeye bak...' diyerek küçümsediler" diye anlatıyor.

KREŞİN İKİ YILDIZ DOLU OLAN KONTENJANI BİRDEN BOŞALDI

NERGİZ de belediyeden şikayetçi: "Belediye ait kreş ve anaokulları var. Ben çalışmaya başlayacaktım, çocuğumu kreşe yazdırmak için başvurduğum, almadılar. Çevremde durumu iyi olan birçok kişinin çocuğu o kreşe gidiyor. Ama benim çok ihtiyacım olmasına rağmen kontenjan dolu dediler. Ben iki yıl boyunca şansımı denedim, bir türlü kontenjan boşalmadı. Benim çocuk bu yıl birinci sınıfa başladı. Sanırım seçimlerden dolayı olsa gerek 15 gün önce beni aradılar. Kontenjan boşaldığını, çocuğumu kreşe yazdırabileceğimi söylediler. Ben de gülererek 'Çocuğum neredeyse mezun olacak, geçti Bor'un pazarı' dedim. Eskiden beri Ak Parti seçmeniydim, referandumda da 'hayır' dedim. Ama AKP'ye bir daha oy vermeyeceğim."

BELEDİYEDEN NASİHAT:

MADAM GEÇİNEMEYECEKTİN NEDEN BOŞANDIN!

LEYLA, eşinden şiddet gördüğü için boşanmış. Bir çocuğuyla baba evine sığınan Leyla'nın boşanma davası tam iki buçuk yıl sürmüş. Çocuğunun velayetini almış. Aylık 350 lira nafaka verilmesine karar vermiş hakim. Eski eşi bir kere bile nafaka ödemiş. O da ailesinin bütün basıklarına rağmen bir fabrikada işe başlamış ve ayrı eve çıkmış. Aldığı asgari ücret yetmeyince belediyeye yardım talebinde bulunmuş. Başvuru sırasında hem bir sürü hakaret hem de nasihat işitmiş. "Gençcik kadınsın, sigortan var çalışıyorsun, azla yetinmeyi bileceksin. Madem geçinemecektin, kocanı boşamayacaktın" demişler. Leyla, "Nasıl incindiğimi anlatamam, bir daha açıklıktan sürünsem de gitmem belediyeye" diyor. Fabrikadaki iş arkadaşları biriken faturalarını ödemek için kendi aralarında para toplayarak destek olmuşlar. Leyla, hiçbir partiye oy vermeyi düşünmüyor. Nedenini ise şöyle açıklıyor: "Bizim ülkede adalet yok! Yoksul insanlara değer veren yok. Ben bu seçimde hiç bir partiye oy vermeyi düşünmüyorum. Hepsi menfaatçi, çıkarıcı. Hangisi ağzını açsa kadınlara dair bir şeyler söylüyorlar. Ama gerçek olmadığını boşanma sürecimde gördüm."

KADIN EMEĞİ PAZARINDA SEÇİM ATMOSFERİ

Bıkkınlık, endişe, huzura özlem...

Sedef AKÇAY
Kadıköy / İstanbul

Kadıköy Belediyesinin Potlaç Kadın Emeği Pazarı'ndaydık. Kızıldelilerin değiş-tokuş bayramlarına verilen isim olan 'potlaç', Kadıköy'deki kadın emeği pazarının ismine ilham kaynağı olmuş. Birbirinden farklı kadınların el emekleri ile donattıkları rengarenk masalar ile kurulmuş bir pazar; Çantalar, kolyeler, tablolar...

Tek tek masalara uğruyoruz seçimlerle ilgili düşüncelerini sormak için. Kimi konuşmak istemiyor, kimi ise bu konuda oldukça istekli. Konuştuğumuz istisnasız her kadın, ekonominin kötü gittiği konusunda hemfikir. Bu kötü gidişatin gündelik hayatlarına yansımaları sorduğumuzda ise "Et, süt gibi ihtiyaçları zaten alamıyoruz. Her şey ateş pahası ve bu ister istemez herkesi etkiliyor" gibi aşına olduğumuz yanıtlar alıyoruz. Tabii dolar ve avronun her gün yükselmesine

ve bunun ürünlerinin maliyetine ve fiyatlarına yansımalarına da değinmeden geçmiyorlar.

CHP seçmeninin ağırlıkta olduğu bir yer burası. Muharrem İnce'yi sonuna kadar destekle-

diklerini söyleyenler olduğu gibi, "İkinci turda baktık Meral Akşener çıktı, ona verimiz oyumuzu" gibi tamamen mevcut hükümetin gitmesine yönelik fikirler ifade eden de var. Röportaj yapmamızı istemeyen iki genç kadın ise "Bizim için hangi parti seçilirse seçilsin değişecek bir şey yok çünkü başa hangi parti gelirse gelsin bu sistem bu şekilde devam edecek. Her başa gelen kendi yandaşlarını kayıracak" diyerek, geçersiz oy kullanacaklarını açıklıyorlar.

Standının başında duran türbanlı bir kadın başta çekingen davranıyor. Israrlı davranınca, adeta demirden destek alırcasına standına tutunarak, "Bütün kapalı bayanlar sanki AKP'liyim gibi bir algı var ortada, bu çok yanlış. Bunu değiştirmeliyiz" diyor. Haklı. Zira o bu cümleleri söylediğinde yan taraftaki standın sahibi kadından "Aa sen AKP'li değil misin? Aferin sana kız!" cümlesi yükseliyor.

Kadınlar HDP'nin barajı geçmesinin önemini farkında. Ancak bunun için somut bir şey yapma konusunda çekimserler. Seçim güvenliği konusunda ise genel olarak bir endişe var, ama eğer bir şaibe olursa bunu kabullenmeyecek bir kararlılığın da olduğunu gördük. Seçimlerin sonucunun ne olacağına dair bir öngöründe bulanamasalar da kadınlar, "ayrışmanın olmadığı, kardeşçe yaşanan bir ülke" temennisinde ortaklaşıyor.

Okul öncesi çocuklara din eğitiminin seçimlerle ne ilgisi var?

Okul öncesi eğitim dönemi çocuğun zihinsel, duygusal, sosyal gelişiminin yüzde doksan oranında tamamlandığı; insanın kişiliğinin, değerlerinin, tutumlarının, inanç ve alışkanlıklarının temelini oluşturan kritik bir evre. Bu dönemde çocuğun deneyimlediği, gözlemlediği ve karşı karşıya kaldığı tüm yaşantılar onun gelişim özelliklerine uygun olmalı ve bu gelişim alanlarını derinleştiren, ilerleten bir düzeyde olmalı.

Milli Eğitim Bakanlığının dini vakıflarla gerçekleştirdiği protokollerin ardından, İl Millî Eğitim Müdürlüklerinin Türkiye'nin dört bir yanında müftülükler ile protokol imzalamaya hız vermesi, özellikle okul öncesi dönem açısından endişe verici sonuçlar ortaya çıkarıyor. Henüz zihinsel olarak soyut düşünme ve akıl yürütme becerisinin oluşmadığı bu dönemde, çocuğa tinsel ve soyut kavramların sunulması, çocukta sosyal, duygusal ve bilişsel olarak gerileme ve psikolojik sorunların ortaya çıkmasına neden oluyor. Bu dönemde verilen din eğitimi çocuğun manevi hayatına katkı sunmak ve onu geliştirmekten çok, tahrip ediyor.

Özellikle son yıllarda çocukta korku ve kaygı uyandıran, pedagojik formasyonla ilgisi bulunmayan din eğitimi, toplumun geniş kesimlerinde kaygı uyandırıyor. Cennet, cehennem, günah, sevap gibi soyut kavramların kullanıldığı, her şeyi gören

ve bilen Tanrı tanımı, ahlakın kadınlar üzerinden türban ya da örtünmeyle tarifi, günah işlemenin cehennemde yanmak ile tanımlanması gibi çocukta korku, çelişki, içe kapanma, kendisini ve ailesini sorgulama, yargılama ve hatta ölme isteği uyandıran bir eğitim dilinin kabul edilmesi mümkün değil. Ayrıca bu eğitimi veren kişilerin pedagojik yeterliliğinin olup olmadığı da önemli bir tartışma konusu.

DEMOKRATİK VE LAİK EĞİTİM İÇİN MÜCADELE ACIL BİR GÖREV

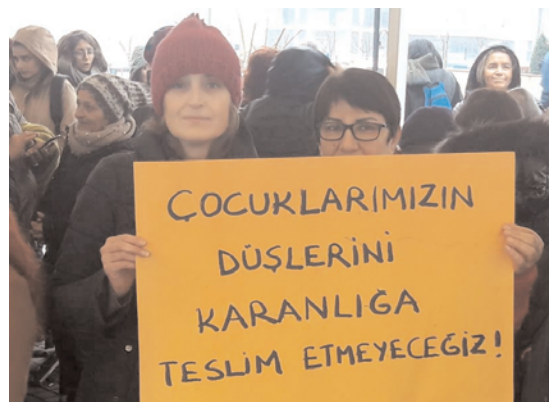
Ulusal basında sayısız habere konu olan bu durum; ailelerin, eğitim sendikalarının, akade-

misyenlerin itirazlarına karşın devam ediyor üstelik.

Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı kreş sayısının tüm bu kaygı ve itirazlara rağmen artırılması, bu kurumlara devam eden öğrencilerin oranının yıldan yıla yükselmesi hepimizi çok önemli bir sorumlulukla karşı karşıya bırakıyor.

AKP iktidara geldiği günden bu yana eğitim sistemini kendi ideolojik ihtiyaçları üzerinden dizayn ederek, yeni nesli siyasal çıkarlarına uygun biçimde şekillendirmek istiyor. Devlet okullarının büyük çoğunluğunun imam hatiple-re dönüştürülmesi, seçmeli ders adı altında zorunlu tutulan din dersleri, müfredat içeriğinin gerici ve cinsiyetçi öğelerle doldurulması, bakanlık ve gerici kurumlar arasında imzalanan protokollerle okullarda uygulanan gerici projeler ve bunların yanı sıra eğitimde piyasalaşma adımları gibi onca saldırı karşısında bilimsel, parasız ve laik eğitim için mücadele acil bir görev olarak önümüzde duruyor.

Çocuklarımızı karanlık bir geleceğe sürüklemekte olan iktidarı değiştirmek ve eşit, demokratik, özgürlüklerden yana, laik bir eğitim ve geleceği inşaa etmek için önümüzde bir fırsat var. Çocuklarımızın geleceği için bu fırsatı kullanalım...

Bir Eğitim Emekçisi / İZMİR

SİNCAN'DA METAL İŞÇİSİ KADINLARLA SEÇİM SOHBETİ:

İnsanca yaşamak olsa... Gece vardiyası olmasa...

Ayşe Öz
Sincan / Ankara

Sincan Organize Sanayi Bölgesinde çalışan metal işçisi kadınlarla fabrikalarda da en çok konuşulan, cevabı en çok aranan sorulara birlikte yanıt aradık:

Seçim vaatleri kadın işçilerin derdine derman mı? Onlar bu vaatleri inandırıcı buluyor mu? Kime, neden oy verecekler?

Kadınların istekleri ortak. Genel olarak, uzun uzun birbirlerini tasdik ettikleri sohbetlerden sonra sonuç "Bir alternatif mi var? Önümüze konulanlardan seçiyoruz işte"ye varıyor. Meclisin ya da yönetenlerin kendilerini temsil etmediğinden yana dert yanıyorlar.

ERDOĞAN'A DÜŞMAN AMA OYU MHP'YE

Aynı metal fabrikasında çalışan iki kadın işçiden Ayşe, 30 yaşında ve iki çocuk annesi. MHP'ye oy veren Ayşe, "Tayyip Erdoğan bir gitse de kurtulsak artık" diye başlıyor söze, "Her yer ateş pahası. Kocam da ben de çalışıyoruz. Ama arabaya benzin parası bulamıyoruz, evin önünde yatıyor."

- E Ayşe sen MHP'lisin, partin Cumhurbaşkanı İttifakında yer alıyor...

- "Terörü bitireceğiz" diye anlaştı Bahçeli ama bu gidişle MHP de kalmayacak ortada. Cumhurbaşkanlığı seçiminde Meral'e vereceğim oyu mu.

- Kadın olduğu için mi?

- Yok, ne alakası var! Erkek gibi zaten Meral de. Ama milliyetçi olması önceliğim benim. Çünkü genelde işçi kısmını düşünün yok...

'VAAT ÇOK, HIÇ İNANASIM YOK'

Zeynep de evli ve iki çocuklu. Ayşe'nin kaldığı yerden o devam ediyor; "Mesela ben hep AK Parti'ye oy verdim. Seçim vaatlerini sıraladılar. Emekliye bile 1000 lira bayram parası verdiler. Patronlara vergilerde birçok şey yaptılar. Bize? Hiçbir şey! Bize düşmanlıkları ne, anlamadım. Şimdi de 'asgari ücreti artıracagız' diyor ama hiç inanasım yok." Sıra işçiye gelince ekonomide sıkıntılar yaşandığını söylüyor. "15 Temmuz'da gazi olan işçi değil mi? Külliye de onu bekleyen de bizdik. Bazen çok kızıyorum kendime" diyor.

Ayşe "FETÖ"cü dediler, terörist dediler, birçok insanı hapse attılar. Parası olan kurtuldu ama olan yine garibana oldu"

DEĞİŞENLER, DEĞİŞMEYENLER

SAFİYE 8 yıldır metal işçisi. Kendisini "çocuklu, bekar" diye tanımlıyor. CHP'ye oy vereceğini söylüyor. "Ben bu zamana kadar 'bu insanlardan bir şey olmaz' diyordum, nasıl olur da AKP'ye Tayyip'e oy veriyorlar gerçekten de anlamıyordum. Ama bu seçimlerde değişen bir şey var. Bu sefer umutluyum" diyor. Neymiş o değişen peki? "Önceden işyerinde kime sorsam AKP diyordu. Hep sine anlatıyorum. Hepimizin çocuğu var. Çocuklara cinsel istismar yaşını yasayla 12'ye kadar düşürdüler. Yok rızası var, yok ses çıkarmadı diye her şeye bir kulp taktılar. Sen nasıl olur da böyle düşünen insanlara oy verebilirsin diyerek onları ikna ediyorum. Kimseye CHP'ye oy verin demiyorum, dediğim şey AKP'ye oy vermeyin..."

'YA SEÇİM DÖNEMİNDE YA DA ÖLDÜRÜLÜNCE HATIRLANIYORUZ'

SEVGİ ise 39 yaşında, bir oğlu var. Boşanmış. Zor bir boşanma süreci yaşamış: "Beni aldatı ama boşanmak istemedi. Adliye köşelerinde koşturdum. Ayrıldık, hemen başkasıyla evlendi, hayatına hiçbir şey olmamış gibi devam etti. Ben dul kadın olarak dedikoduyla, tacizle uğraştım." Kadınların sadece seçim dönemlerinde hatırlandığından yakınıyor: "Ya da bir kadının öldürülmesi medyada çok haber olunca hatırlanıyoruz. Ben Erdoğan'ın sözlerine bakıyorum ya da her gün fetva verenlere... Bütün günahlar kadınlara! Mükemmel anne olmaktan başka yapacak bişeyimiz yok sanki. Bizi anlayacak insanların olmasını istiyorum. Bu sefer de kadın olanı deneyeceğim ama bakalım... Sonuçta seçim ya herkes bol keseden atıyor."

diyerek onu onaylıyor. Zeynep de FETÖ'den yargılananlar arasında hiç bakan ya da milletvekili olmadığını ekliyor.

"Peki, bir kadın işçi olarak ne isterdiniz?" sorumuza Zeynep, "Ben çocuklarımdan daha iyi şeyler yemesini istiyorum. Et, meyve, sebze.. Muzun kilosu 9 lira. Hayat çok pahalı." diyerek yanıt veriyor. Talebi insanca yaşanacak ücret, bir de "Gece vardiyası olmasa ah ne güzel olur..."

Ayşe'nin isteği ise eşinin ev işlerinde kendisine yardım etmesi. "Bu nasıl seçim talebi..." deyip gülüşüyor. Ama o çok güzel bağlıyor: "17 yaşında evlendim ben. Eşim benden 9 yaş büyük. Şimdiki aklım olsa okurdum. Erken evliliklere el atmalılar bence." Bu arada Ayşe'ye soruyorum "Sen söylemedin Meclis seçiminde kime oy vereceğini..." Yanıtı, "Küstürmeyeceğim kimseyi, herkese basacağıım mühürü" oluyor, gülerken.

Ramazan'da fabrikada bir yemek molası

Fabrikada 140 kişi çalışıyoruz, sadece 18 kişi oruç tutmuyoruz. Oruçtan dolayı öğle molamız yarım saate indi. Ramazanın 7. günüydü, biz beş arkadaş yemeğe çıkmadık. Çünkü git gel derken zaman yolda geçiyor. Bir de hepimiz kadın olunca insanların tuhaf bakışlarından rahatsız oluyoruz. Biz de evde hazırladığımız ekmek aralarını bir köşede oturup yemeğe başladık.

O sırada Facebook'ta gezinirken Cumhurbaşkanı adaylarıyla ilgili videoları açtım. Hem konuşmalara bakıp hem de yemek yerken bir yandan "Kime oy vereceksin?" diye birbirimize sorular soruyorduk. Birisi "Meral Akşener'e" dedi, biri "Muharrem İnce'ye", biri çekimser kaldı. Biri de "Ben hep Reis'e veriyordum ama artık ona da vermeyeceğim. O işçileri hiç düşünmüyor" dedi. Hepimiz güldük. "Yeni mi uyandın?" diye takıldık.

Birden arkamızdan gelen tiz sese döndük. Başka bir işçi arkadaşımız bize "Hain" demeye başladı. "Ya ne oldu? Biz ne yaptık?" derken "Siz Müslüman olamazsınız, ne biçim kadınlarsınız... Ne oruç tutuyorsunuz ne de tutanlara saygınız var" dedi. Aramızda bağırışma başladı, sonra karın ağrısını öğrendik.

Meğerse siyaset konuştuğumuz için bu tepkiyi vermiş. "16 yıldır Ak Parti bu ülkeyi yönetiyor, bir sürü güzel şey yaptı, gözünüze dizinize dursun!" dedi. Hepimiz fazlasıyla özgürmüşüz(!) Biz de ona "Madem özgürüz, ne diye gelip fikrimizi söylüyorsunuz diye karşı çıkıyorsunuz?" dedik. Aynı işi yaptığımız arkadaşımızla tartışmak zorunda kaldık.

Olay büyüdü, usta başına kadar gitti. Duruma el koyan usta, hepimize bağırıp çağırırdı. O da oruç tutmadığımız için bizlere hakaret etti. "Dinden imandan bile haberiniz yok. Siz ne anlarsınız siyasetten? Herkes kendi imanı neye yetiyorsa onu yapar. Sizin nefsiniz de bu kadar" dedi ve bir daha olursa bizi işten atacağını söyledi.

Kadınları sürekli bir şeyleri bahane ederek aşağılayan ustabaşına kendi elimizle koz vermiş olduk. Çünkü konuşmanın sonunda "Siz kadınlar ne zaman bir araya gelseniz ancak dedikodu yapar, kavga edersiniz" dedi. Ben bu durumu çok kafama taktım. Biraz düşününce hepimiz aynı işi yapıyor, aynı parayı kazanıyoruz. Çıkarlarımız ortak, ama iş siyasete gelince anlaşamıyoruz. Yanına bir de din faktörü eklenince iyice bölünüyoruz. Aslında kendi sorunlarımızı konuşunca hepimiz aynı fikirdeyiz, ama kaynağını konuşmak kimsenin işine gelmiyor. Bu kadar fazla sorun yaşayan işçi kadınlar birbiriyle kavga etmeden de siyaset konuşabilmeli. Bunun için çaba göstermemiz lazım.

Tuzla'dan bir kadın işçi / İSTANBUL

YOKSUL AKP'Lİ KADININ HAYATINDA ADALET DE KALKINMA DA YOK Ülkede her şey kime güzel?

Hilal TOK
Darica / Kocaeli

Kocaeli'nin üçüncü büyük ilçesi olan Darica, muhafazakar nüfusun çoğunlukta olduğu, AKP'nin her seçimden birinci çıktığı yerlerden biri. Onu sırasıyla CHP, MHP ve HDP takip ediyor. Daricalı kadınlar, 24 Haziran seçimlerine giderken ne düşünüyor, ne tartışıyor, öğrenebilmek için Darica'dayız.

İlk durağımız pazar yeri. Sadece bir evin ihtiyaçlarının giderildiği değil, kadınların evden çıkabilmesini de sağlayan sosyal bir alan pazar yeri. Her görüşten kadının birbirinden habersiz yan yana geçtiği bir güzergah.

Daha pazar girişinde uzun zamandan beri bir araya geldiklerini söyleyen üç kadınla sohbet ediyorum. İsimlerini vermiyorlar. İçlerinden biri önce konuşmak istemiyor, "OHAL var" diyerek. Adını yazmayacağı söyleyince "Birçok şeyin değişmesini istiyorum tabii. Huzur kalmadı, düşmanlık var. Barış olsun istiyoruz artık. Ekonomi düzelsin, demokrasi gelsin" diyor. Bir yandan da çekinerek etrafına bakıyor duyan eden olur mu diye; diğer yandan arkadaşlarının gözlerinin içine bakıyor onay almak için... Sonra sesini biraz daha alçaltarak, "AKP gitsin de kim gelirse gelsin" diyor.

PAZAR ATEŞ PAHASI

Pazarda ilerliyorum. AKP'li olduğunu öğrendiğim bir kadın "Türkiye'de her şeyin güzel olduğunu" söylüyor. "Pazardasın, herkes alabiliyor mu istediğini?" sorusuna "Alabiliyor tabii. Yarım kilo alamazsa 250 gram alıyor. Herkesin sofrasına et giriyor. İnsanlar 'yetmiyor'un altına sığmıyor, ama yetmiyor diyen yalan söylüyor, yettiremiyor" diye yanıt veriyor.

Doların artışını "dış güçlerin oyunu" gören, çevresindeki yoksulluğa inancı uğruna gözlerini kapamış bir kadın. AKP'li olsun olmasın konuştuğumuz birçok kadının anlattıkları ise onun sözlerini yalanlıyor zaten. Biri "Kırsarak, gram gram alıyoruz, yetirmeye çalışıyoruz. Ama emin ol ki yetmiyor. Bir ay başı bir çocuğuma ayakkabı alabilirken iki üç ay bekleyip diğerine anca alabiliyorum" diyor. Bir başkası, "Gidin görün fiyatları, alınmıyor hiçbir şey. 50 lira 5 lira değerinde olmuş. Ne yapacaksınız? Hiç kimsenin güllük güllüklük hayatı yok. Bakmayın hayat güzel diyenlere..." derken, bir diğeri "Ben mesela anca kurban bayramlarında et yiyorum. Başka türlü imkanı yok" diye konuşuyor.

Alanı da alamayanı da gören sebze satıcısı bir kadının tezgahına yanaşıyorum; "Nereye yetiyor. Ekonomi mi kaldı? Bitti bitti! Dolar almış başını gidiyor. Her şey ateş pahası. Onlar alamıyor biz de kazanmıyoruz" diyor.

ALTERNATİF VAR MI?

Ekonominin kötü gidişatı her kadının derdi. Her seçimde AKP'ye oy veren bir kadın, biriken borçlarından, bebeğinin mamasını bile zor aldığından bahsediyor. Başka bir AKP'li kadın ise "Dolar olmuş 5 lira, mazot pahalı, ekonomi kötü, borçlar çok" diyor. Ama bahsettiği tabloya rağmen oyunu AKP'ye vereceğini söylüyor, Peki, neden? "Çünkü artışı eksisinden fazla" diye başlıyor, "Sağlık alanında iyi işler yaptı" diye devam ediyor, "Başka bir alternatif yok, kim gelirse aynı şeyler yaşanacak" diye bitiriyor.

CHP'li bir kadına rastlıyoruz. Adı Arzu, 42 yaşında. O da söze ekonomiden şikayet ederek başlıyor, çocuğunun gördüğü niteliksiz eğitim ve gelecek kaygısıyla devam ediyor: "Benim çocuğum okuyup ne olacak ki, profesör mü olacak? Aydın mı olacak, hepsi hapiste. Öğretmen mi olacak, atama mı var? Zaten boş boş tutuyorlar okulda. Bir şey öğrenemiyorlar ki doğru dürüst..." ➡

AYNI AĞACIN ALTINDA DÖRT PARÇA!

PAZARI fırsat bilerek kendini sokağa atan kadınların dindiği yol kenarındaki bir parka uğruyoruz. Bir ağacın çevresini kuşatmış dört bankta oturan kadınlar var. Yan yana oturan ikisi AKP'li, birinde Kürt, diğerinde ise CHP'li birer kadın oturuyor. Kürt olan muhtemelen HDP'li, muhtemelen diyorum çünkü ne CHP'li ne de AKP'li kadınlar konuşmasına pek fırsat tanımıyor. Az buçuk kendini belli etse de daha sonra çekiliyor sohbetten.

AKP'li kadınlardan yaşlı olanına soruyorum. AKP'ye tek bir eleştiriye tahammülü yok. Üstelik yanındaki diğer kadının AKP'liyim cümlesinden sonra getirdiği 'ama'lı cümlelere bile itiraz ediyor. "İşsizlik" diyen CHP'li kadına "İşsizlik yok, limon satarım işsizlik olmaz" diye müdahale ediyor. "Her şeyden memnunum, benim oyum Tayyip'e. Bitti!" Her şey için verdiği tek örnek ise "hastaneler". "Eskiden ne çok sıra beklerdik, artık beklemiyoruz" diyor. Diğer kadınlar ise "Bekliyoruz, üç dört saat" ya da "Bekliyoruz ama 3-4 ay sonrasına randevu veriyor sistem, belki ben o zamana öleceğim, ne biliniyor?" diyerek ona itiraz etmeye çalışıyor.

Diğer kadınlardan görüş almaya yelteniyorum. Ancak o diğer kadınlarla sohbet etmemize fırsat tanımıyor. "Veremeyeceğim" diyene kızıyor. Ona AKP'nin çocuk istismarında 12 yaşa rıza getirme girişimini hatırlatıyorum. Bu biraz kabuğunu çatırdattığı gibi. Karşılaştığı bu soruya karşı aynı savunma mekanizmasını devreye sokamıyor. "Hatasız kul olmaz. Doğru değildi tabii bunlar, ama herkes hata yapabilir" diyebiliyor. "Bu sence hata mı?" diye üsteliyorum, susuyor...

Bir ara HDP'li kadın "Her şeye zam. Para yok. İstedikimizi almıyoruz. Evimize et girmiyor. İşsizlik var..." demeye kalmı-

yor, bir anda susturuluyor yine. CHP'li olduğunu söyleyen kadın, bir yandan Akşener ya da Perinçek'i de seçebileceğini söylüyor. Onun meselesi "en baştaki gelmesin de kim gelirse gelsin."

KENDİ GERÇEĞİNİ GÖREMEMEK

Diğer AKP'li kadın oğlu iş bulamayınca memleketinden Darica'ya göç etmiş, ama "ülkede işsizliğin olmadığını, insanların iş seçtiğini" söylüyor. Bu sırada araya giriyor CHP'li kadın "Ben, geçmediğim halde vergi veriyorum Avrasya tüneline, haram zıkkım olsun benden kestikleri." Yaşlı AKP'li

çıkışıyor, "Bana bak doğru konuş, sen geçmiyorsan başka vatandaş geçiyor. Senden kesiliyorsa hayrına ver. Her ay maaş alıyorsun..."

Sohbet ettiğimiz birçok AKP'li kadın ülkedeki pahalılıktan, işsizlikten, çocuk istismarı ve kadına yönelik şiddetten şikayet ediyor. Ancak bunun sorumlusu ola-

rak AKP'yi görmüyor. Görse bile başkası da gelse aynı sıkıntıların devam edeceğini düşünüyor.

Çoğu komşusuyla, arkadaşlarıyla seçimi konuşmadığını söylüyor. Muhtemelen her sohbet böyle gerilimli tartışmalarla sonuçlandırdığından... Birbirlerinin ne söylediği, neden söylediği üzerine hiç düşünmüyorlar. Kim alt ederse söyledikleriyle karşısındakini, seçimi o kazanacak sanki... Her ne kadar kadın ve çocukların sorunlarında ortaklaşmalar da bunun sebepleri ve çözümü söz konusu olunca hemen bambaşka kutuplara ayrılıyorlar ve düşmanlaşıyorlar.

SIFIRDAN GELDİK HÂLÂ SIFIRDAYIZ!

DARICA'da bir eve misafir oluyoruz. Ev sahibimiz, bugüne dek hep AKP'ye oy vermiş bir ev kadını. Kocası metal işçisi. Bu kez oyunu AKP'ye vermeyeceğini söylüyor, sebebini ise şu şekilde açıklıyor: "Müjde deyip, şunları bunları yapacağız dediler, üç çocuğa imkanlar sunacağız dediler... Üç çocuk yaptık, hani nerede? Yıllardır hiç birini yapmadılar. Kiradasın, üç çocuklusun, neye yetiyor aldığın? O müjdeler yetmiyor. Eve destek olmak için komşumun çocuğuna bakıyorum, 600 liraya... Biz hep arka plandayız zaten, bir şey alacağımız zaman anca çocuklara alıyoruz, ama onların da birine alınca biri kalıyor. Hastaneye gittiğimiz zaman ya bir ilaç yazıp başından savıyorlar ya da aylar sonrasına randevu veriyorlar. Vergilerle kesintilerle bize maaş kalmıyor. Ben ev kadınıym ne emeğim görülüyor, ne karşılığı oluyor... İşyerlerinde kreş olsaydı mesela evde kalmazdım, çalışırdım. Ama o imkan da yoktu. Verdiği sözleri tutmadı Erdoğan. Sifirdan geldik hala sifirdayız, o yüzden artık Erdoğan'a oy vermeyeceğim."

Ülkedeki gidişattan da hayli tedirgin "Güvence yok hayatımızda. Örneğin kocam işten atılsa bu kadar borç, çoluk çocuk ne yapacağız diye kaygılıyım. Herkes duygularını içinde tutuyor, konuşmaktan korkuyorsun... Adalet ve demokrasi olduğunu düşünmüyorum" diyor.

'HİÇBİRİ SORUNLARIMI ÇÖZMEYECEK'

Daha sonra bir komşusunu çağırıyor. Gelen 25 yaşında genç bir kadın. Küçük bir bebeği var, kocası taşeron işçisi. Onların da herkes gibi borcu var. Geçinememekten şikayetçi. Faturalar, ev masrafları, çocuğun harcamaları... Ama yine de AKP'ye oy vereceğini söylüyor. Sebep: "Başka alternatif yok. Hiçbiri vaatlerini tutmuyor. CHP gelince daha kötü olacak bundan eminim. Hiçbirinden memnun değilim aslında. Ak Parti gitse başkası gelse benim sorunlarım yine devam edecek, yine borçlarımız olacak, yine asgari ücret girecek evimize..."

Çocuk istismarında ya da kadına yönelik şiddet olaylarında yasaların uygulanmamasının sorumlusunun iktidar olduğunu düşünüyor. Ancak bu da kararını değiştirmiyor.

Kadınların sorunları ortak olsa da çözüme çok ayrı yerlerden bakıyorlar. Bu sebeple de gerçek çözüme giden ilk adım, kadınların birbirlerini dinlemesi, anlaması ve birlikte davranmasını sağlayarak atılabilir. Sürekli bir yarış, rekabet ve zaten var olan kutuplaşmayı daha da kışkırtan bir dil kullanılması düşmanlaştırıyor. Aynı sorunları yaşayan emekçi kadınların birbirine düşmanlaşması gerçek düşmanın yüzünü gizlemesine neden oluyor. Yine de çocuk istismarı, kadına yönelik şiddet, işsizlik, yoksulluk, yok sayılmak gibi her kadının canını

AKP'ye oy verenler neden karar değiştirdi?

Yasemin ÖZTÜRK
Sincan / Ankara

Oğuzlar, Sincan ile Etimesgut arasına sıkışmış, işçi ailelerinin yaşadığı bir mahalle. Geçtiğimiz yerel seçimlerde mahallemizde kadın muhtar adayını destekleme çalışmalarını ile bir araya gelmeye başlayan kadınlar, kendilerinin ve ülkenin sorunlarını konuşur oldular. Konuştukça yaşadıklarından sonuçlar çıkarıp değişmeye başladılar. 8 Mart öncesinde daha sık bir araya gelmeye başladığımız kadınlarla sohbetlerimiz, kimi zaman evlerde, kimi zaman parklarda, kadın lokallerinde kesintisiz devam etti. Mahallemizde geçmişte AKP'ye oy veren ancak bugün siyasi tercihi değişen pek çok kadın var. Yaptığımız sohbetlerle değişimin nedenlerini anlamaya çalıştık.

HAYATIMIZ AÇLIK SINIRINDA

Metal işçisi Pınar, Termikel'de çalışırken ücretini alamadığı için işten ayrılmış, bir aydır işsiz. Pınar'ın eşi güvenlikçi, iki çocuğu var ve evi kira. Bugüne kadar hep AKP'ye oy vermiş. Şimdi ise "İşsizlik sorun, iş bulsan ücretini alamıyorsun. Sadece benim değil, ailemin geleceği patronun iki dudağı arasında. Hakkını aramıyorsun, mahkemelerde sürün. Devlet işçiyi değil patronları gözetiyor, bizim değerimiz yok. Her gün her şeye zam. Diyorlar ya 'açlık sınırındayız', işte hayatımız öyle. AKP hayatımızı kararttı. Benim oyum AKP'nin yaptıklarının tam tersini yapacaklara" diyor.

'KADIN BAKANLARI BİLE KADINLARIN YANINDA DEĞİL'

Geçmişte AKP'nin en sıkı savunucularından olan Birgül de bugün kararsız. AKP'nin kadın politikalarını eleştiriyor: "Ben bile AKP'ye oy vermeyeceğim diyorsam, düşün artık. Çevremdeki kadınlarla AK Parti için çok çalıştık. Son yıllarda anladım ki; kadın haklarını

savunmuyorlar. Kadın Bakanlığı bir tuhaf. Tecavüze uğrayanın yanında değil, eşinden ayrılan kadının yanında değil, işçi emekçi kadınlar zaten hiç ortada yok. Çocuk istismarına 'bir kereden bir şey olmaz' diyor. Kadın Bakanları bile kadının yanında durmadı. Ben nasıl uyandım? Köpek tecavüzü konusunda bir sohbette dediler ki; 'Köpekle birlikte olmak, belsoğukluğuna iyi geliyor.' Kanım çekildi. O gün benim için bu iş bitti! CHP'ye de güvenmiyorum. Şimdilik kararsızım. Kim kadın haklarını, hayvan haklarını savunuyorsa oyum ona."

DAHA DA FAKİRLEŞTİK

Selma da AKP'den kopan, ama kimseye de güvenmeyenlerden: "Hiç birini kırmayacağım, hepsine basacağım mühür. Hepsi aynı. İşçiyi, emekliyi düşünen yok. Kadın hakları yok. Hayat pahalı. Torunum evlendi, küçük altın aldım, 330 lira. Akraba eş dost düğünlerine gidemez olduk, parasızlıktan. Ramazan ayında bu yapılır mı? Her şeye zam."

Hatice AKP'lilerin sohbet toplantılarına katılanlardan. Üniversite mezunu kızı ve ortaokula giden bir oğlu var. "Her gün bir öncekini aratıyor. Suya, gaza, tuza zam. Kızım her yere başvurdu, şimdi evde oturuyor, işsiz. Bugüne kadar AKP'ye oy verdik, onlar zengin oldu biz fakirleştik. Çocuklarıma kim güzel bir gelecek verirse oyum ona. HDP'ye oy vereceğimi hiç düşünmezdim, ama AKP gitsin diye vereceğim."

Fatma kime oy vereceğini söylemiyor. Çevresinde yaşananları biraz çekinerek, üstü kapalı şöyle ifade ediyor: "Bir sürü insan işinden oldu, mağdur oldu. Komşularım, köylülerim var böyle mağdur olan. Çok zor günler yaşadılar. Bunlar şimdi AKP'ye oy verir mi? Çoğu 'AKP kazanmasın' diye HDP'ye oy vermeyi düşünüyor. HDP barajı aşarsa AKP 60 milletvekili az çıkaracakmış. Ben de artık AKP'ye oy vermeyeceğim, ondan önceki günlerimizi arıyoruz. OHAL kaldırılсын, ekonomi düzelsin istiyorum."

PATRON NE DERSE ONU YAPAN, İŞÇİYE NE VADEDİLEBİLİR?

ANKARA'nın tanınmış restoran zincirlerinden birinin mutfağında çalışan Sevdâ, Ramazan nedeniyle izin ve tatillerin kaldırıldığından yakınıyor: "Geç saatlere kadar çalışıyoruz. Fakat geçen yıllara göre işler oldukça düşük. Sendikamız yok. Günde 12 saat çalışıyoruz. AKP kaç yıldır iktidarda işçiden yana bir icraatı olmadığı gibi patronlar ne derse onu yaptı. Soma'da işçiler öldü, ailelerine dayak atıldı. Ben inançlı bir kadını. Çevre mutaasip olduğu için eşarp bağılıyorum. Dini siyasete alet etti AKP. Ben işçiden, kadından yana olanlara oy vereceğim. AKP'de hayat pahalılığı, savaş, OHAL, işsizlikten başka ne gördük?"

Ayşe bir markette çalışıyor. Gelen müşterilerin etiketlerin her gün değişmesinden şikayetçi olduğunu söylüyor: "Ramazan nedeniyle fiyatların yükseldiğini düşünüyordum. Ama öyle değil. Bu pahalılık devam edecek, dolar artıyor. Müşteriler ekmek alırken bile para hesabı yatlatıyor. Et reyonu durdu. Bizim mahalle ağırlıklı AKP'ydi. Şimdi kime sorsam, 'AKP'ye oy vermeyeceğim' diyor. Bu çocuk yaşta evliliğe AKP çanak tuttuğu için ve bir de pahalılığı engelleyemediği için AKP'ye oy yok." Kime oy vereceği konusunda ise karar vermemiş, "Mecliste işçiden yana parti yok. Kararsızız" diyor.

'Tek adam'ın sonuna

1930'da darbe ve türlü hilelerle Dominik Cumhuriyeti'nin başkanı olan Rafael Trujillo, seçmen sayısından daha çok oy alarak başkanlık koltuğuna oturdu. 31 yıllık iktidarı boyunca bu 'demokratik' seçimler devam etti. 'Şef' olarak adlandırılıyordu, kiliselerde 'Cennette Tanrı, Yeryüzünde Trujillo' denilmesi zorunlu kılınmıştı. "Şef'ten korkuyoruz, ama saygı da duyuyoruz. Karakteri olan bir adam" diye açıklıyordu bir asker başkana olan sevgisini. Politik ve askeri güç dışında, taptığı bir diğer şey de paraydı. Ülkedeki her şey gibi kadınlara da sahip olduğunu düşünüyordu...

Müslime KARABATAK

Yeryüzü birçok tek adam rejimi gördü, görüyor. Bunların en karanlıklarından biri Dominik Cumhuriyeti'nde yaşandı. Rafael Leónidas Trujillo Molina, 1930'da darbe ve türlü hilelerle Dominik Cumhuriyeti'nin başkanı oldu. 31 sene boyunca da iktidardan hiç ayrılmadı. Dominiklilerin, kendisine sorgusuz sualsiz itaat etmesini istiyordu. Sorgulayanları, rahatsızlık duyanları bastırmak için de her türlü yöntemle başvurdu. Trujillo rejimi altında 50 binden fazla ölüm yaşandı. Binlerce insan ülkeden göç etmek ya da kaçmak zorunda kaldı. Binlercesi hapishaneleri doldurdu. Bir korku cumhuriyetine dönüşen Dominik Cumhuriyeti ancak 1961'de kurtulabildi Trujillo'dan. Ne yazık ki demokratik bir seçimle değil, Trujillo'nun öldürülmesiyle.

TEK ADAMLığA GİDEN KESTİRME YOL

Orta halli bir aileden gelen Trujillo'nun evliliyatı da sonrası gibi karanlık. Gençliğinde üç yıl telgraf memurluğu yaptıktan sonra hırsızlık, sahtekârlık ve dolandırıcılıktan hapis yatmış, haraca bağladığı esnafa kan kusturan bir çete kurmuş bir adam Trujillo.

ABD'nin ülkesini işgal etmesi (1916-1924) hayatının dönüm noktasını oluşturdu. Amerika'nın Dominik'te 1918'de kurduğu Uluslararası Muhafızlara katılmasıyla hızla yükselen askerî kariyerine atıldığında 27 yaşındaydı. On yılda generalliğe yükselen Trujillo, Mart 1930'da Amerika'nın da desteğiyle mevcut başkan Horacio Vásquez'i darbeyle indirdi. Yeni başkan Rafael Estrella Urena oldu.

Fakat birkaç ay sonra Ağustos 1930'da onu da görevden indirdi ve ilan ettiği seçimlerde aday oldu. İşini şansa, daha doğrusu halkın iradesine, bırakacak biri değildi Trujillo. Karşısındaki tüm adaylar ordunun hedefindeydi. Trujillo'dan başka kampanya yürütebilen yoktu. Sonuç da buna göre oldu: Trujillo, var olan seçmen sayısından daha çok oy alarak başkanlık koltuğuna oturdu.

EL JEFE/ŞEF/REİS

Trujillo'nun 31 yıllık iktidarı boyunca bu 'demokratik' seçimler devam etti. 1931'de kurduğu Dominik Partisi, 1961'e kadar ülkenin tek yasal partisiydi. Hoş, ara sıra demokratikmiş gibi görünmek için başka partilere de izin veriliyordu ama onların da ömrü uzun olmuyordu. Hem partilerin, hem de Trujillo'ya karşı o partileri kuranların... Parti, Trujillo'nun adının baş harflerinden oluşan Doğruluk, Özgürlük, Emek ve Ahlak (Rectitud, Libertad, Trabajo, Moralidad) mottosunu kullanıyordu. Böylece, her dört yılda bir 'seçimcilik' oynadı. Kah kendi başkan oldu, kah akrabalarını ya da güvendiği adamları koydu bu pozisyona. Kendini 'Generalissimo' (başkomutan) olarak atadı. Ama başkan olsun ya da olmasın, iktidar ve ipler hep onun elindeydi.

Onca sene içinde artık ona boyun eğen, her dediğini kabul eden, hatta seven bir çoğunluk da oluşmuştu. Özellikle daha başkan olur olmaz yaşanan bir kasırga felaketinin ardından başkent Santo Domingo'yu yeniden inşa ettirmesi ile halkın gözüne girmişti. Orduyu güçlendirmek için askeri akademiler kuruyordu ve gençlere eğitim veriyordu. Trujillo, 'El Jefe' yani 'Şef' ('Reis') olarak adlandırılırken, şehirlere, dağlara, neredeyse yürüdüğü yollara bile Trujillo'nun ismi verildi.

Ülkenin tüm yayın organları Trujillo'nun ne kadar iyi bir yönetici olduğunu, ne güzel işler yaptığını, sıkı çalıştığını yazıyordu. Kiliselerde "Cennette Tanrı, Yeryüzünde Trujillo" denilmesi zorunlu kılınmıştı. "Jefe'den korkuyoruz, ama saygı da duyuyoruz. Karakteri olan bir adam" diye açıklıyordu bir asker başkana olan sevgilerini.

Sadece devletin resmi görevlileri de değil, ona yamayan çeteler de cirit

atıyordu ülkede. "Carro de la muerte" yani ölüm arabasıyla '42' çetesi Trujillo'nun pis işlerini yapıyordu. Güvenmediği hiç kimseyi hiçbir pozisyonda bırakmıyor, muhaliflerin ve ailelerinin hayatını kâbusa çeviriyordu. Trujillo'nun politik ve askeri güç dışında, taptığı bir diğer şey de paraydı. Ülkenin gelir getiren neyi varsa ya kendisinin ya da ailesinin; Şeker, tuz, tütün, piyango, kereste... Onlarca şirketin sahibiydi. Yıllık geliri daha o yıllarda milyon doları aşıyordu.

kanat açan Kelebekler

MİRABAL KARDEŞLERLE KABARAN DİRENİŞ

Tabii, kurduğu tek parti diktatörlüğünde devletin tüm üst mevkilere hısm akrabalarını yerleştirmesi, muhalif seslerin bastırılması, ülke sınırında yaşayan binlerce Haitiliyi katletmesi ve daha nice Trujillo'ya nefreti de artırıyordu.

Ülkedeki her şey gibi kadınlara da sahip olduğuna düşünüyordu. Kadınları cinsel ilişkiye zorluyor, tecavüz ediyordu. Karşı çıkan kadınlara ve ailelerine hayatı dar ediyordu. Gözüne kestirdiği genç kadınlardan biri de Minerva Mirabal'dı. Kız kardeşleri Patria, Maria Teresa ve Dede ile birlikte Trujillo'nun düzenlediği partilerden birine katılmak zorunda bırakılmıştı. Trujillo, gözüne kestirdiği Minerva tarafından reddedilince, ona hayatı zehir etmeye başladı. Babası tutuklandı, kayıtlı olduğu hukuk okulunu bitirmesi engellendi, ardından da bu işi yapması. Ama bu Minerva'yı yıldırmadı...

1950'ler boyunca Trujillo rejimini yıkmakta kararlı genç Dominiklilerden oluşan küçük gruplar kuruldu. Öğrenciler, işadamları, işçiler ve çiftçiler sekiz on kişilik gruplar halinde bir araya gelmeye başladı.

Minerva da hayranı olduğu Kübalı devrimci Fidel Castro'nun yaptığını yapıp Dominikli diktatörü devirme arzusu taşıyanlardandı. Kocasını Manuel Tavarez Justo ile rejim karşıtı faaliyet yürütmeye başladı. 'Kelebek' kod adıyla biliniyordu, Minerva. Daha sonra harekete katılan kardeşleri Patria ve Maria Teresa ile 'Las Mariposas' (Kelebekler) ismi paylaştı.

Üç kız kardeş ve eşlerinin Ocak 1959'da kuruculuğunu yaptığı örgüte '14 Haziran Hareketi' ismi verildi, Trujillo askerlerinin 14 Haziran 1959'da yaptığı bir katliam nedeniyle. O katliamda ölenler, muhalif sürgünlerin kurduğu Dominik Özgürlük Hareketi mili-

tanlarıydı. Küba'nın ve Venezuela'nın diktatörlerden kurtulmasının ardından bu ilericiler de kendi ülkeleri için umut besliyordu. Küba'nın desteklediği aktivistler, Dominik'e çıkarma yapıp halkı diktatörden kurtaracaklardı. Fakat planlanan olmadı ve militanların çoğu katliamda öldürüldü.

KELEBEKLERİN ÖLÜMÜ; TEK ADAMIN SONUNUN BAŞLANGICI

İşte bu devrimci militanların canları pahasına attıkları adım, Mirabal Kardeşler gibi birçok muhalifi içerde bir direnişe doğru itti. Katledilen insanların isimlerinin yazılı olduğu bildirileri dağıtıyor, açık bir ayaklanma olma ihtimaline karşı silah ve bomba yapmak için malzeme topluyorlardı.

Mirabal Kardeşler de kendilerini bu mücadeleye adanmıştı. Evlerinde silah biriktiriyor, diktatörlüğü lanetleyen bildiriler dağıtıyor, toplantılar düzenliyorlardı. Minerva ve Maria Teresa 1960'ta yakalandıklarında, uluslararası tepkiden dolayı işkenceye maruz kalmamışlar, hatta salıverilmişlerdi, ama onların eşleri ile Patria'nın eşi hapsedildi. 25 Kasım 1960 günü eşlerini ziyaretten dönen üç kız kardeşin yolu, Trujillo'nun adamları tarafından kesildi, dövülerek öldürüldüler ve trafik kazası sanılışını diye araçları uçurumdan aşağı atıldı.

Mirabal Kardeşlerin ölümü halk tarafından öfkeyle karşılandı. Devletin içinde de Trujillo'ya karşı büyüyen bir hoşnutsuzluk söz konusuydu. Mirabal Kardeşleri katletmesi ise Trujillo'nun sonunun başlangıcı oldu.

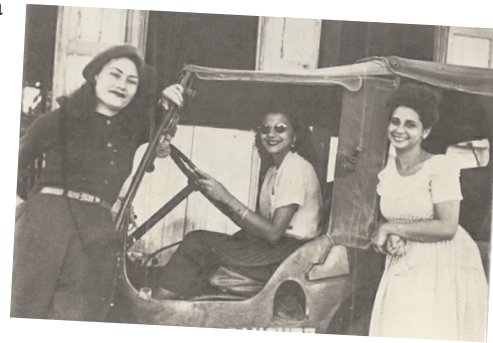
Halkın kabaran huzursuzluğunun Küba'dakine benzer bir senaryoya sonuçlanmasından korkan devlet adamları Trujillo'nun ortadan kaldırılmasını kararlaştırdı. Bu planda Trujillo'yu Dominiklilerin tepesine çıkaran Amerika'nın da parmağı olduğunu yazıyor kaynaklar. Sonuçta Trujillo 30 Mayıs 1961'de bir suikastla öldürüldü. Onun ölümünün ardından ailesi iktidarı elinde tutamadı. Her geçen gün sokaklarda isyanlar patlak veriyor, işçiler grev ilan ediyordu, ülke durulmak bilmiyordu.

30 yıldan fazladır ilk kez Şubat 1963'te yapılan özgür seçimde halk çok yüksek bir oy çokluğuyla Juan Bosch'u seçti. Bosch, sol görüşlü bir politikacıydı ve seçildiğinde işçi sınıfı, sendikalar, hamile kadınlar, evsizler, çocuk ve gençler, işçilerle ilgili yeni yasaların olduğu bir anayasayı halka sunmuştu. Ne yazık ki, kilise ve toprak sahiplerinin çok hoşuna gitmeyen bu özgürlükçü adam, aynı yılın eylül ayında askeri darbeyle indirildi.

Çoğumuzun bildiği gibi Mirabal Kardeşlerin öldüğü gün olan 25 Kasım, Birleşmiş Milletler tarafından Uluslararası Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele günü olarak ilan edildi 1999'da.

Sadece onları ve katledilen nice kadını andığımız bir gün değil, onların diktatörlere, devlet şiddetine ve baskılara başkaldırısını da temsil eden bir gün.

Kadına yönelik şiddetin her türlüşünü, ancak o kadınlardaki cesaretle ve daha iyi bir yaşama olan inançla yeryüzünden sileceğimizi hatırlatan bir gün.

Benim Seçimim # Benim Manifestom

Biz kadınlar bir ülkenin eğitimiyle, sağlığıyla, sosyal kültürel hayatıyla, çalışma koşullarının nasıl olduğu, yaratılan değerlerin kim için nasıl kullanıldığıyla, devlet bütçesinin nerelere harcandığıyla, adaletin nasıl sağlandığıyla, toplumsal hayatın nasıl örgütlendiğiyle, komşu ülkelerle ilişkileriyle, sınırları içindeki halkların nasıl yaşadığıyla, yani devletin nasıl yönetildiğiyle ilgili olarak yaşıyoruz hayatımızı giderek daha da zorlaştıran sorunları.

Tam da bu nedenle bize sadece seçimden seçime oy kullanmaktan, sadece sandığa gitmekten kurtulduğumuz, tüm halkların, kadın ve erkek tüm vatandaşların karar alma süreçlerine katılabildiği bir halk demokrasisi lazım! Halkın gerçek iradesinin her adımda kendini gösterebilmesi, bu iradenin ülkenin yönetiminin her kademesinde belirleyici olabilmesine zemin oluşturacak bir özgürlük ve eşitlik ortamı lazım.

Biz kadınların taleplerinin gerçekten karşılandığı bir ülke yönetimi için **DIYORUZ Kİ...**

■ Başta toplum ve aile içinde kadıncı eşitlik olmak üzere, yurttaşlar arasında ayrımsız bir hak eşitliği...

■ Düşünce ve ifade özgürlüğüyle basın ve haberleşme özgürlüğünün, toplantı, gösteri ve yürüyüş hakkının önündeki tüm yasal ve kurumsal engellerin kaldırılması. İşçi ve emekçilere sınırsız sendikalar, siyasal örgütlenme ve grev hakkı.

■ Ülkenin çok uluslu bir ülke olduğu resmen ilan edilerek tüm ulusal baskı ve ayrıcalıkların kaldırılması. Bütün uluslar ve ulusal topluluklarla diller arasında tam hak eşitliği.

■ Gerçek bir laiklik için dinin devletin ayrılması. Devletin bütün din, mezhep ve inanç toplulukları karşısında yansızlığına dayanan, inanma ve inanmama hakkını kapsayan gerçek bir inanç özgürlüğü.

■ Okul öncesi ve üniversite dahil bütün eğitimin kamu hizmeti olarak, her kademedede parasız, bilimsel ve laik olması. Eğitim kurumlarına ve olanaklara erişimde eşitlik. İlköğretimden üniversiteye tüm okul giriş sınavlarının kaldırılması.

■ Her yerde yeterli sayıda parasız kreş ve anaokulu. Her çocuk için 12 yıllık zo-

Buket (Üniversite Öğrencisi): Bu seçimle, son dönemde üniversiteye yönelik artan baskılara dur diyebilmeliyiz. Üniversitelerin bölünmesine, eğitimin niteliksizleştirilmesine karşı sözümüzü sandıkta söylemeliyiz. Üniversiteli kadınlar olarak gelecek kaygısını daha yoğun yaşıyoruz. Mezun olunca güvenceli, eşit haklara sahip olarak çalışmak istiyoruz. Geleceğimizi milliyetçi politikalarla, savaş destekçiliğiyle karartmak isteyenlere karşı tepkimi vereceğimiz oyla göstereceğiz. Geleceğimde gerici politikaların egemen olmasını istemiyorum. Bu seçim kadınlara yönelik şiddet ve baskıyı meşrulaştırmanın seçimi olmayacak. Bu seçim benim seçimim, biz üniversiteli kadınların seçimi olacak ve bizler sözümüzü demokrasiden, eşitlikten yana söylemeliyiz.

runlu temel eğitim. Bütün çocukların beslenme, ders araç-gereç ve ulaşım giderlerinin devlet tarafından karşılanması.

■ Başta gençler olmak üzere, herkese yüksek öğrenim ve üniversite eğitimi olanağı. İhtiyacı olan her üniversiteliye burs, parasız barınma, ulaşım ve yeterli beslenme.

■ Hastanelerin özelleştirilmesinin durdurulması. Tüm sağlık hizmetlerinin kamu hizmeti olarak verilmesi, ayrımsız, parasız, kolay ulaşılabilir olması. Sağlık kurumlarının yeterli sayıda personel, donanım ve tıbbi malzemeyle nitelikli hizmet verecek şekilde yeniden örgütlenmesi.

■ Her yurttaşın sağlıklı, güvenli, in-

Dilan (İşçi): Rahat bir hayat, yaşanabilir bir ücret istiyoruz.
Nimet (Tekstil İşçisi): Talebim 8 saat çalışmak, daha yüksek maaşla sendikalarla çalışmak...
Hülya (Metal İşçisi): İlk olarak gece çalışmasının kaldırılmasını istiyorum. 8 saatlik çalışma talep ediyorum ki evime, sosyal hayatıma vakit kalsın. Sosyal hayatımı yaşayabilmem için de açık sınırında değil de gerçekten geçinebileceğim bir ücretimiz olsun istiyorum. Usta-şef baskısını bitirecek çalışma koşulları istiyorum.
Didem (Büro Emekçisi): Günlük 8 saat çalışma şartına uyulmasını, sosyal haklarımızın yerine getirilmesini, adil maaş politikası istiyorum.
Meral (İşçi): Asgari ücretin yükselmesini istiyorum. 2 çocuk okutuyorum çocuklarımızın geleceği için insanca, huzurlu bir yaşam istiyorum.

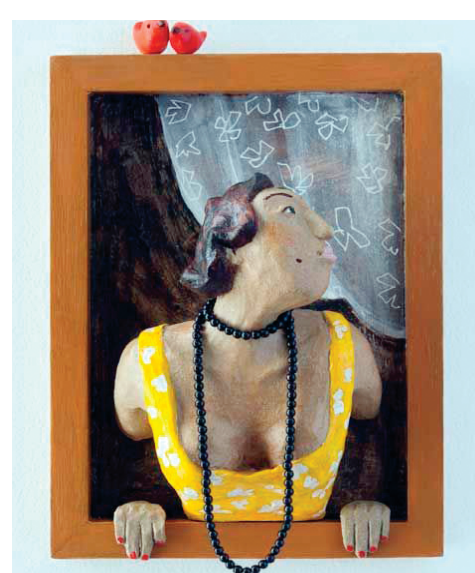
sani, parasız konut ve ulaşım hakkı; çalışabilir kadın erkek her yurttaşın uygun ve güvenceli bir iş; her emekçiye sağlıklı bir ortamda çalışma olanağı.

■ Tüm işkolları ve bölgeler için 4 kişilik bir aile temel alınarak saptanacak tek bir asgari ücret. Bu ücretin altında, sigortasız işçi çalıştırmanın, herhangi bir nedenle işçilerin ücretlerinden kesinti yapmanın yasaklanması. Evde çalışan işçi ve emekçilerin de iş, ücret ve sigorta yasaları kapsamına alınması ve bu kesimler dahil, işçilerden kesilen tüm sigorta prim paylarının patronlar tarafından karşılanması.

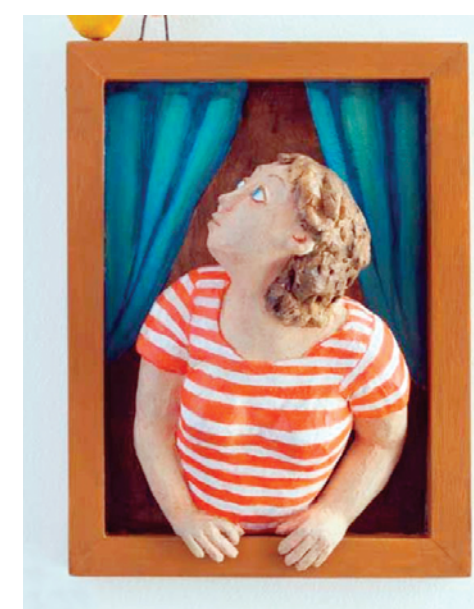
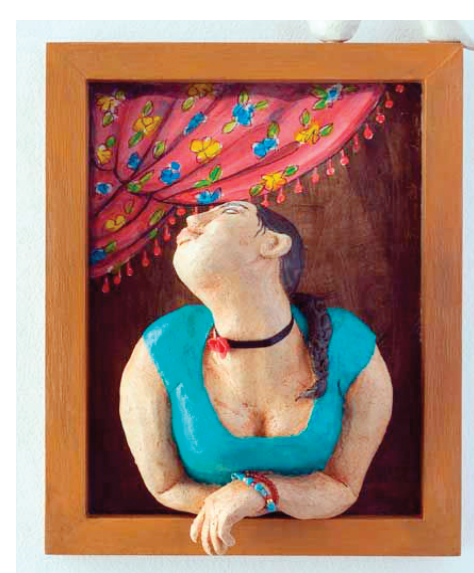
■ Çocuk ve yaşlı bakımı ve bütün ev içi emeğin kamusal bir iş olduğunun kabulü. Doğum öncesi kadına iki ay, doğum

Meryem (Emekli): Huzur kalmadı, düşmanlık var. Barış olsun istiyoruz artık. Ekonomi düzelsin, demokrasi gelsin.
Sultan (İşçi Emekçisi): Emeklilerden sağlıkta yüzde 10 kesintinin kaldırılmasını, toplu taşıma araçlarında ücretsiz taşıma yaşının 65'in altına düşürülmesini, hatta tüm emeklilerin ücretsiz ulaşımından yararlanmasını, kadınların kolay ulaşabileceği sığınmaevlerinin çoğaltılmasını, kadına şiddetin cezasız kalmamasını, yaşlı ve hasta bakımının kadınların üzerinden kaldırılmasını, OHAL'in seçimi beklemeden kaldırılmasını, ülkede gerçek barışın sağlanmasını istiyorum.
Deniz (İşçi): Çok zor şartlar altında çalışıyoruz, geçinmeye uğraşıyoruz. Aldığımız maaş elimizde kalmıyor. Bir de başa gelecek kişi gerçekten Tayyip Erdoğan gibi olmasın çünkü ayrımcılık yapıyor. Ayrımcılık istemiyoruz.

Çilem (Öğretmen): Eğitimle ilgili konularda inisiyatif alma hakkımız yok. İdare her şeyi denetlemek istiyor, her adımda izin almamızı istiyor. Ama ofisimde bir yıldır bir ofis sandalyesi bile yok. Öğretmenlere eğitimde daha fazla inisiyatif verecek bir eğitim sistemi istiyorum.
Hale (Metal İşçisi): 8 saat çalışma, insanca yaşayacağımız ücret istiyorum.
Canan (Banka Çalışanı): Her iş yerine süt sağma odaları istiyorum, emziren kadınlara kolaylık ve saygı istiyorum. En önemlisi de çocuğumu güvenle bırakabileceğim kreşler istiyorum.
Halime (Metal İşçisi): Çocuğum için servis istiyorum.
Şenay (Tekstil İşçisi): Resmi tatillerde çalışmak istemiyoruz, çalışma saatlerimiz çok uzun, daha az olmasını istiyoruz.

Gizem (Büro Emekçisi): İşyerlerinde mobbinge karşı etkili önlemler talep ediyorum. Okul tatil olunca çocuklarla ne yapacağımızı düşünüyoruz kara kara. Çalışan kadınları ve çocukları gözetken bir düzen istiyoruz. Neden işyerlerinde spor alanı olmasın mesela? Çalışma yaşamını insanca yaşayacak bir hale getiren uygulamalar istiyoruz.
Başak (Sağlık Emekçisi): Benim seçimim daha adil daha eşit, daha çok demokrasi ve insan haklarına dayalı bir yaşam için. Bir kadın olarak taciz ve tecavüzcülerin yeterli cezaları alması, şiddetin olmadığı kadının özgürlüğünde yaşamak istiyorum. Kadının erkeğin her alanında eşit haklara sahip olmasını istiyorum. Demokratik bir ülkede yaşamak, çocuklarımızın geleceğini garantiye almak, KHK korkusu ile yaşamamak... Benim seçimim bunlar için olacak.

sonrası kadın ve erkeğe altışar ay devredilemez, ücretli ebeveyn izni. Semtlerde ücretsiz, nitelikli ve yaygın çocuk bakım yuvaları, işyerlerinde kreşler, emzirme odaları ve annelere emzirme izni.

■ Eşleri birbirine bağımlı olmaktan çıkaran ve bir birey olarak hak sahibi kılan bir sosyal güvenlik sistemi. Aile geliri ne eşit ortaklık.

■ Kadın istihdamının önündeki tüm engellerin kaldırılması. Kadınların, kadın sağlığını olumsuz etkileyecek işlerde çalıştırılmasının önlenmesi, nitelikli görülmesi için özel önlemler alınması, eşit işe eşit ücret ödenmesi.

■ Patronların işçi çıkarması, 18 yaş ve

Sevgi (Tekstil İşçisi): Ağır metallerin, kimyasalların olduğu bir ortamda çalışmak zorundayım. İş güvenliğinin yetersiz olduğunu, işyerlerinin denetlenmediğini düşünüyorum. Biz kadınların iş ortamının daha sağlıklı ve ferah olması gerektiğini düşünüyorum. Ücretlerin yeterli olmasını, haklarımızın verilmesini, gasbedilmemesini istiyorum.
Naime (Ev Kadını): Ben de emek harcıyorum ama görülmüyor. Bizlere sigorta yapılmasını, bir güvencemiz olmasını isterdim. Eğer işyerlerinde kreşler olsaydı, ben de çalışırdım. Her mahallede ve işyerinde kreş olmasını istiyorum.
Günay (Üretici Köylü): Köylüye verilen mazotun ÖTV alınmamasını istiyorum. Geçim kaynağımız olan zeytin ağacının kesilmesine dur diyelim. Köylünün güçlendirilmesini istiyorum. Tüm Eşkel köylüleri olarak çocuklarımızın geleceğini düşünüyoruz.

altı çocuk emeğinin ücretli emek olarak kullanılmasının yasaklanması. 30'dan fazla işçi çalıştıran işyerlerinde engelli işçi çalıştırma zorunluluğu. Taşeronlaştırma, kiralık ve sözleşmeli işçilik vb. güvencesiz çalışma biçimlerinin kaldırılması.

■ Emekli olma süre ve prim gün sayısının düşürülmesi, herkese emekli olabileceği olanağı sağlanması. Ağır ve tehlikeli işlerde çalışan işçi ve emekçilere erken emeklilik hakkı.

■ Lokavtın yasaklanması, her türlü (hak, dayanışma, siyasal ve genel) grev hakkının önündeki tüm engellerin kaldırılması.

■ Rantın temel alındığı bir "kentsel

dönüşüm" değil, insanın ve emeğin merkeze alındığı kentler ve kentleşme.

■ Suyun metalaştırılmasının, doğanın talan edilip piyasalaştırılmasının ve doğal yaşamın birçok canlı türünün yaşamını tehdit edecek biçimde tahrip edilmesinin engellenmesi.

■ Yerleşim yerleri ve kentlerin ıslahı, beton ve metal yığınlarına dönüşmekten kurtarılması. Çocuk, yaşlı ve engelli yurttaşlar başta olmak üzere halkın yaşamını kolaylaştıran, doğayla uyumlu köy, kent, yapı inşaat ve ulaşım planları.

■ Her yaşta ve cinsiyetten işçi ve emekçilerin kültürel ve sanatsal yaratıcılıklarını geliştirmeleri ve sergilemeleri için olanaklar sağlanması.

■ Herkesin spor yapabileceği bir toplumsal örgütlenme. Yurttaşların sağlıklı ve yaratıcı gelişimlerinin sağlanması için kazanma odaklı, cinsiyetçi spor yaklaşımının terk edilmesi. Halka açık spor tesisleriyle parkların yaygınlaştırılması.

■ Yaşlı ve engelli yurttaşların toplumsal yaşama katılabilmesi için önlemler alınması. Tavizsiz uygulanacak ayrıcalıklı bireysel ve toplumsal haklar. Kreşler ve okulların engellilerin eğitim hakkının gerçekleştirilebileceği biçimde düzenlenmesi. Çocuk haklarının yasal güvenceye kavuşturulması.

■ İnsanlığa ve halka karşı suç işleyenler hariç göçle gelenlere yönelik ayrımcı uygulamalara son verilmesi; ikamet, barınma ve çalışma olanağı sağlanması, isteyen herkese eşit vatandaşlık hakkı.

■ Cinsiyet eşitliğinin, toplumsal yaşamın her alanında temel bir ilke olarak kabul edilmesi. Farklı cinsel yönelimlere karşı baskı, şiddet ve her türlü ayrımcılığa son verilmesi. Kadınların çalışma yaşamında, sosyal ve kültürel yaşamın tüm alanlarında uğradığı her tür ayrımcılığın son bulması. Ataerkilli yapı, gerici geleneksel anlayış ve göreneklerin kadının toplumsal konumu üzerindeki etkileriyle etkin ve tavizsiz mücadele; bunun gerektirdiği her türlü yasal ve fiili düzenlemenin yapılması. Kadına yönelik şiddetin önlenmesi, kadına karşı işlenen suçlarda ataerkilli yargıların ve tutumların belirleyiciliğinin önlenmesi, bu konuda yükümlülüklerini yerine getirmeyen görevlilere ceza yaptırım uygulanması, sığınma ve danışma merkezlerinin sayı ve niteliğinin artırılması.

Flormar'da direniş sürüyor

“Bu duygu bizler için nasılsa içerideki arkadaşlarımız için de öyle. Çünkü biz yüz yüze bakarak, sağduyu ile empati ile yaklaştık birbirimize. Zaten bundan korktukları için kapı önüne branda geldiler, teller koydular. Ama sonuç yine aynı... İçeride sendikalı olan arkadaşlarımız var. Destek de dayanışma da devam ediyor.”

Damla ULUDAĞ **Gebze**

Flormar'da sendika üyesi olmak isteyen ve işten atılan işçilerin direniş sürüyor. Son olarak iki kadın işçi daha dışarıdaki arkadaşlarına destek verdikleri için 'yıllık izne' çıkartıldı. Toplamda 5 işçinin 'yıllık izne' çıkartıldığı Flormar'da işten atılanların sayısı 118.

Petrol-İş Sendikası'na üye olan işçiler ilk olarak ocak ve mart aylarında işten atılmaları yüz yüze geldi. Ramazan'ın ilk günü direnişteki arkadaşlarına destek olan 70'e yakın işçinin işten atılmasıyla kapı önünde kararlı bir mücadeleye başlamış oldu. Sabah servisleri ile Flormar önüne gelen işçiler neredeyse mesai bitimine kadar kapı önünde eylemlerine devam ediyor. Desteklerin ve ziyaretlerin her geçen gün arttığı Flormar direnişinde işçiler, bu direnişin Türkiye'de özellikle kadınlar tarafından sahiplenilmesini istiyor.

'BEŞ AYDA NE GÖRDÜN DE DESTEK VERİYORSUN' DEDİLER

İşten atılan 2 kadın işçi ile sohbet ediyoruz. Farklı bölümlerde çalışan Sebahat Zengin ve Merve Atmaca birlikte işten atılmış. Sebahat 5 yıldır, Merve ise 5 aydır Flormar'da çalışıyor. Merve yine Gebze'de geçtiğimiz dönemlerde sendikalaşma mücadelesi veren Namet'te çalışmış. Merve'nin kuzeni de daha önce atılan işçiler arasında. Çay molasına çıktıklarında kapıdaki arkadaşlarına destek olmak için alkış tuttuklarını, öğle arası bittikten sonra birçok işçi gibi toplantı odasına çağırıldıklarını anlatıyor Merve; "Toplantı odasına çağırıldılar, telefonla konuşamayacağımızı ve iletişimin yasak olduğunu söyleyerek konuşmaya başladılar. Ben daha önceden de biliyorum zaten. Biri atılınca onun

yanında bulunan veya kendi bölümünde çalışan işçiler hemen kenara çekiliyor, baskı uygulanıyor ve gözdağı veriliyor. Ben aslında içten içe tepki duymaya başlamıştım. Baskı ile bölümümü değiştirmek istediler. Ben kalite bölümünde çalışıyordum. Bana üretime geçmem için baskı yaptılar. Sicilime işleneceğini söylediler. Hatta 'Sana iyilik yapıyoruz, kendin istifa et bari sicilim temiz çıksın' dediler. Bana dönüp '5 aydır buradasın ne gördün de destek veriyorsun' dediler. Benim için ise asıl taşma noktası buydu. Ben bundan sonraki 5 ay içinde bir düzelme veya iyileşme görmeyeceğimi söyledim ve arkadaşlarım kapıda diye düşünerek istifa ettim. Sendikaya da o gün üye oldum."

'FABRİKADA HERKESİN GÖNLÜ DİŞARIDAKİ İŞÇİLERLE'

Sonra Sebahat sözü alıyor. Çağırıldığı toplantı odasında benzer tepkiler almış; "Ben çok uzun bir süredir

burada çalışıyorum. İşverende hep 'Ben burayı kurarken ne sendika ne başka bir şey vardı, şimdi hakkımı bölüştürmem' görüşü hakim. Oysa biz bu kadar ünlü, bu kadar tanınmış bir firmada her sözleşme dönemini yıllık 20-30 lira zam ile geçiriyorduk. Aldığımız zaten asgari ücret. 15 yıllık işçi için de bu geçerli. E sendika dedik, daha önce de zaten girişimler olmuştu. Mücadele etmeye başladık. Birer birer baskılar, işten atmalar başladı. Fabrikada zaten herkesin gönlü dışarıdaki işçilerle. Sadece onların ekonomik durumları daha zor ve çalışmak zorunda hissediyorlar. Ben de böyle hissediyordum çünkü."

Ailelerin ne tepki verdiğini soruyoruz. Sebahat nişanlı. Merve gibi o da ailesiyle yaşıyor. İşten atmaların başladığı ilk günden son sürece kadar Sebahat ailesiyle her şeyi paylaşıyor. En son kendisi de kapı önüne çıkacağına babası 'O kadar arkadaşın kapıda sen zaten içeride durma' diyerek destek vermiş. Nişanlısını soruyoruz, gülüşmeler yaşıyor. Cevabı çok net: "Dava benim haklı davam, kimse bir şey diyemez." Merve'nin ailesi de aynı desteği veriyor. Merve daha önce işten atılan kuzeni ile birlikte kapıda mücadele veriyor.

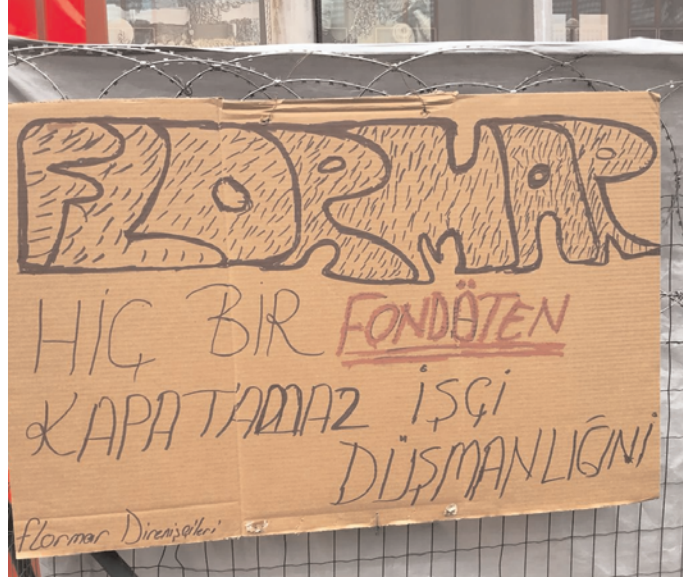
İşten atılmadan önce kapı önünde bekleyen arkadaşlarını gördüklerinde neler hissettiklerini soruyoruz; "Bize sesleniyorlardı. O zaman da bizim düşüncemiz zaten aynıydı. Birlikte kapı önünde bekliyoruz şimdi. Biz de içeriye sesleniyoruz. Bu duygu bizler için nasılsa içerideki arkadaşlarımız için de öyle. Çünkü biz yüz yüze bakarak, sağduyu ile empati ile hep yaklaştık birbirimize. Zaten buna dayanamadıkları için, bundan korktukları için kapı önüne branda geldiler, teller koydular. Ama sonuç yine aynı... İçeride sendikalı olan arkadaşlarımız var. Destek de dayanışma da devam ediyor."

dayanışma büyüyor!

İŞVEREN ARTIK RAHAT DEĞİL!

Arkadaşlarına destek verdikleri için yıllık izne çıkartılan iki işçi de biz sohbet ederken yanımıza geliyor. Neşeli ve içten bir şekilde "Alkışladık, 'yıllık izin' dediler. Bizi çok seviyorlar, bizden vazgeçemediler" diyerek sohbete katılıyorlar: "Biz de içerideyken benzer baskıları yaşadık. Ücretlerimiz zaten çok kötü. Çalışma koşulları da öyle. Sendika gelince bu kadar baskı yapmaları bu yüzden. Kazandıklarımızı bölüşmek istemediklerini defalarca söylediler zaten ama şimdi daha zor durumdayız. Çünkü birçok arkadaşımız direkt işten atıldı, istifaya zorlandı. Biz kalite bölümündeydik ve orada neredeyse kimse kalmadı. Nasıl ürün çıkartacaklar? Bu sebeple artık baştaki kadar rahat edemiyorlar. Bizlere yıllık izin verdiler ama bu izin bitince ne olacak bilmiyoruz. Sonuçta buraya sendika girmeli. Atılan tüm arkadaşlarımız işe geri alınmalı. Başka türlü Flormar kendisini bitirir, çünkü kalifiye elemanların hepsi dışarıda. Ona göre adım atmalı. Bizim gibi içeride çalışan tüm işçilerin kalbi zaten burada."

FLORMAR TÜRKİYE'NİN 500 İHRACATÇISI ARASINDA

- Flormar'da çoğunluğu kadın 350'nin üzerinde işçi çalışıyordu. Atılan işçilerle birlikte 220'ye yakın sendika üyesi bulunuyor.
- "İnsana ve doğaya saygı" sloganı ile medyada yer bulan Flormar'ın yüzde 72'lik hissesi Fransa tekeli olan Yves Rocher'de. Yüzde 28'lik hissesi ise İtalya'da doğan Flormar'ı Türkiye kozmetik markası haline getiren Şenbay ailesinde.
- Türkiye renkli kozmetik pazarının yüzde 21'ine sahip Flormar, Avusturya, Bangladeş, Birleşik Arap Emirlikleri, Fransa ve Panama'nın da bulunduğu 104 ülkeye de ihracat yapıyor. 2019 hedefleri arasından 180 tane daha mağaza açmayı hedefleyen Flormar, Türkiye'nin ilk 500 ihracatçısı arasında yer alıyor.

İŞÇİ KADINLARDAN FLORMAR İŞÇİLERİNE Şimdi güzellik zamanı, direniş zamanı!

ESKİDEN AVON'DA VE GRATIS'TE ÇALIŞAN BİR GENÇ KADIN İŞÇİ: Direnişiniz çok güzel. Sizi izledikçe yerimde duramıyorum. Güzellik ürünlerini üretirken ellerimiz çatlar, yorgunluktan bitkin düşeriz, gözlerimiz uykusuzluktan, yorgunluktan morarır... Birazcık hak talep edince patronlar inanılmaz çirkinleşir. Ama bizler ve sizler güzelliği üretmeye devam ederiz. Şimdi güzellik zamanı, şimdi direnme zamanı. Haklarınızı almadan bırakmayın. Sevgiler...

METAL İŞÇİSİ: Bir metal fabrikasında çalışıyorum. Bu çalıştığım ikinci metal fabrikası. Her ikisinde de çalışma şartları çok kötü. Asgari ücretle çalışıp kursağımızı bile doyuramıyoruz. Sizin mücadeleniz bana güven veriyor. Sizin mücadeleniz sonuçlanıncaya kadar ben ve benim gibi bir çok kadın arkadaşım, ellerimiz çatlasa da, terden koksak da, rujsuz, rimelsiz kalsak da hiç bir Flormar

ürünü tüketmeyeceğiz. Bütün işçi kızkardeşlerimizi sevgiyle kucaklıyoruz.

FABRİKA İŞÇİSİ BİR KADIN: Onurlu mücadelenizde tam destek yanınızdayım. Zor günler geçiren işçi sınıfı olarak sizin hedefinizi kendi hedefim görüyorum ve diyorum ki; zafer direnen işçi sınıfının olacak...

TUZLA'DAN BİR İŞÇİ KADIN: Birkaç senedir fabrikada çalışan bir kadını. Bu sömürü düzenine ayak uydurmaya çalışıyorum. Direnişinizi destekliyorum ve kazanmanızı canı yürekten istiyorum. Bu düzen değişsin diye sizin için, bizim için, hepimiz için mücadelede yanınızdayım. Artık bu çarkı bozuk düzen değişsin...

SENDİKALI BİR METAL İŞÇİSİ: Haklı direnişinizi yürekten destekliyorum ve 'dünya kadınların ellerinde güzelleşir' diyorum. Yaşasın kadın dayanışması!

Flormar'da gün geçtikçe büyüyen bir direniş var. Direniş gibi dayanışma da büyüyor. Ekmek ve Gül aracılığıyla işçi kadınlar Flormar işçilerine dayanışma mesajları yolladı.

Nazan'ın gülen yüzü için...

Nursel İNALCIK
Ankara

Ankara Gersan Sanayi Sitesinde bir yiyecek fabrikasında tanıştık Nazan'la. Cana yakın, etrafa neşe saçan, esprili haliyle göze çarpan Nazan'ın çay ikramıyla başlıyor sohbetimiz.

Anadolu'nun küçük bir şehrinde başlayıp yedi yıl önce Ankara'ya yerleşmesiyle devam eden Nazan'ın hayatını konuşmaya koyuluyoruz. Eşinin kronik hastalığı nedeniyle sürekli bir işte çalışmadığını evin bütün yükünün de kendisinde olduğunu ve asgari ücret aldığını anlatıyor. 700 lira ev kirası, 500 lira da kreşe veriyor. Akrabalarının yardımıyla ayakta kalmaya çalıştığını anlatıyor.

'PARAM OLSA ÖZEL HASTANEYE GÖTÜRÜRÜM'

5 yaşındaki çocuğunu anlatırken yüzüne bir hüznün yerleşiyor, çünkü o da babasıyla aynı hastalıktan muzdarip. Nazan, omuzlarını en çok çökerten şeyin çocuğunun hastalığı olduğundan bahsediyor. Sık sık hastaneye gitmesi gerekiyor ve bu çok yıpratıcı bir süreç. Acil yapılması gereken birçok tetkik için aylarca bekletildiklerini anlatırken duygusallaşiyor. "Param olsa özel hastaneye götürürdüm, çocuğum daha az yıpranırdı" diyor.

'HİÇBİR SEÇİM VAADI YAŞAMIMI DEĞİŞTİRMEDİ'

Bu zor şartların değişmesi için seçimin bir umut yaratıp yaratmadığını soruyoruz. Karşılığında çok iyimser bir cevap aldığımız söylenemez. Yıllardır hiçbir seçim vaadinin hayatını kolaylaştırmadığını anlatıyor ve bu seçimin sonucuna dair de bir beklentisi olmadığını ekliyor. Hiçbir partiye inancının olmadığını söyleyen Nazan, hayatın böyle devam etmemesi için umudunu korumaya çalıştığını dile getiriyor. Onun ufak da olsa barındırdığı umudu büyütme için birbirimize söz vererek sıcacık gülümsemesiyle vedalaşıp ayrılıyor.

Nazan'ın bu hali, yalnızlaştığımız ölçüde dertlerin nasıl altından kalkılamaz hale büründüğünü gösteriyor aslında. Bu konuşmadan anladığımız kendi başımıza bir tuğla olursak hayatın yükünü tek başımıza omuzlamamız gerekir ve kimsenin buna gücü yetmez, ama duvardaki bir tuğla olabilirsek derdi de yükü de dayanışarak birleşerek atlatır, daha yaşanılabilir bir hayat kurarız.

Kaygı ve geleceksizlikten başka şey vermeyen bir sistem

Merhaba sevgili Ekmek ve Gül okurları; 18 yaşında hiç bitmez zannederek başladığım üniversiteyi göz açıp kapayıncaya kadar geçirmişim. Bir ay sonra mezun oluyorum. Büyük umutlarla başladığım üniversiteyi kocaman bir hayal kırıklığıyla bitiriyorum. Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi mezunu olacak bir öğrenci olarak hiç mi hiç umutlu değilim. KPSS'ye kayıt bile yaptırmadım çünkü atamanın olmadığı, olan atamaların sadece torpille olduğunu biliyorum. Siyaset sahnesindeki kadınların azlığından bahsetmeye gerek bile duymuyorum. Üniversitelerdeki durum ortada. Bir şekilde hayatımı kazanmak, kendi ayaklarım üzerinde durmak zorundayım. Genç kadınların işsizlik oranı zaten hepimizin kaygılanmasına yetecek kadar yüksek. Geleceğe dair çok büyük hayallerim yok. Bir taraftan ailem yanlarına dönmemi bekliyor diğer taraftan ben onlarla yaşamak ve geri dönmek istemiyorum. Fakat onlara göre bir kız ço-

cuğu evlenmediği müddetçe ailesinden ayrı bir başına yaşayamaz. Yani isteniyor ki ayrı yaşayabilmek için yine bir başka erkeğin egemenliği altına girelim. Hangi biriyle uğraşsak bilmiyorum. Hem işsizlik geleceksizlik kaygısı, hem yaşamı idame ettirebilme gerekliliği, hemde tüm bunları babama, anneme kabul et-

tirebilme zorluğu. Bütün bu olanlar sadece benim değil sınıfımdaki bir çok kadın arkadaşımın da problemi. Babası, "eve döneceksin, yüksek lisansı sadece burada yaparsan başvur, yoksa başvurma hiç bir anlamı yok göndermem" diyeni var, "okulu bitirdin evlen başımıza kalma" diyeni var ya da "çalışıp bize bakacaksın evinde dizimizin dibinde oturacaksın" diyeni de var. Bizler her birimiz aslında kaygı duymayacağımız günlerin ve daha güvenli bir geleceğin özlemini yaşıyoruz. Bu özlemini duyduğumuz günlere ulaşmak, kaygı duymadan yaşayacağımız bir ülke için mücadele etmek zorunluluğu yine önümüzde duruyor. Çünkü bizim çevremizde bu kaygıları yaşayan bir kadın olmasa bile, bir yerlerde kadınlar bu kaygıları yaşıyorlar. Bu sistem bizlere kaygı ve geleceksizlikten başka bir şey vermiyor. El ele vererek kara bulutları dağıtacağımızı umuyorum...

*Kocaeli Üniversitesi
Öğrencisi Bir Kadın*

Skolyoz: Yere eğilmesin başınız...

Uzm. Dr. Senem ASLAN

Biliyorsunuz ben aile hekimiyim. Ve yine hepimiz çok iyi biliyorsunuz ki tüm dünya terke dursa da mahallelerde sağlık taramaları yapmak, sağlam çocuk ve ergenlerin fiziksel, ruhsal sağlıklarını kontrol etmek, olası sorunları erken tespit etmek adına çok kıymetli.

Geçen gün tam da bu taramaların ne kadar da hayati olduğunu bir kez daha gördüğüm bir olay yaşadım. 8 yaşında, kara gözlü kara kaşlı Ecrin'ciği muayene ettim. Sırtı dönük çıplak bir şekilde muayenesini yaparken omurgasında bir eğrilik hissettim. Ayak parmaklarını tutmasını istediğimde öne doğru eğildi ve omurga eğriliğinin arttığını fark ettim. Ancak aile sağlığı merkezlerinde görüntüleme sistemleri yok. Ben de bu kara kızı hastaneye gönderdim ve hekimine güvenen aile 3 gün sonra bir iyi, bir de kötü haberle geri geldi. Evet; skolyozu vardı ve yine evet; çok erken evrede fark ettiğimiz için Ecrin kas iskelet sistemi gelişimini tamamlayana kadar takip edilecek ve egzersizlerle iyileşecek.

Hiçbir çocuk skolyozla yaşamak, skolyozlu bir yetişkin olmak zorunda kalmasın diye doktorların dikkati kadar ailelerin de dikkati gerekiyor.

Tam da bu nedenle bu ay size skolyozu anlatacağım.

Yaşamınızda size boyun, sırt eğdiren hiçbir şey olmasın dileklerle!

SKOLYOZ TANISI NASIL KONUR?

BAZEN hiçbir şikayeti olmayan çocuğun sağlam çocuk muayenesi sırasında bile fizik muayenede 30 dereceden fazla omurga eğriliği gözle ve elle fark edilebilir. Skolyoz tanısı basit bir röntgenle bile tespit edilebilir. Ancak kapsamlı inceleme için omur MR'ları ve ortopedik inceleme esastır.

SKOLYOZ NEDİR?

OMURGAMIZ birbirleriyle bağlantılı 33 adet kemik zincirinden oluşur, bu kemiklerden her birine de "omur" adı verilir. Omurgamız gövdemizin dik durmasını ve hareket etmesini sağlayan önemli bir destek yapı. En önemli görevlerinden biri de, beyinden vücudumuza ve vücudumuzdan beynimize giden yoğun sinir dokusunu yani omuriliği korumak.

Vücuda arkadan bakıldığında omurga düz olarak görülür. Vücutta yandan bakıldığında ise omurganın kavisleri fark edilir: Boyun bölgemizde hafif bir çukurluk (lordoz), sırtımızda hafif kamburluk (kifoz) ve belimizde ise yine bir çukurluk vardır.

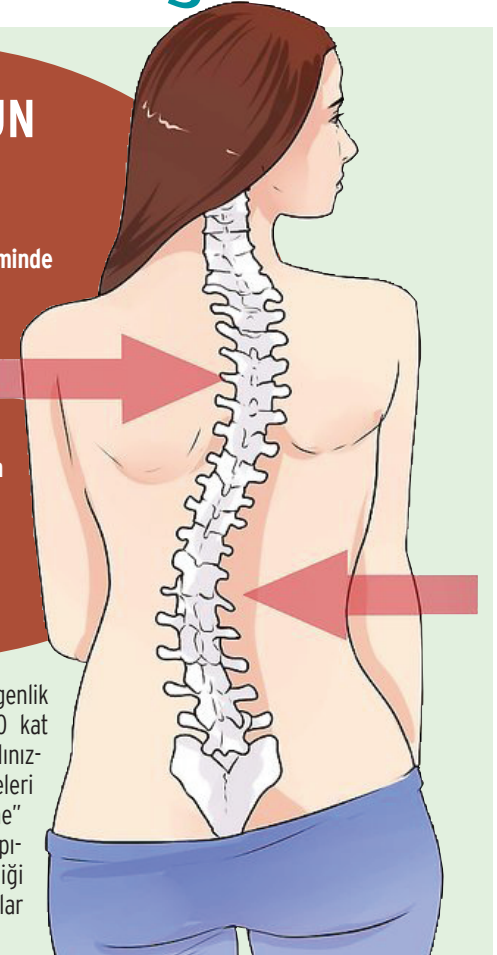
Skolyoz; omurga eğriliği, omurganın sağa ya da sola eğilmesi anlamına gelir. Skolyoz sağlıklı bir omurgada meydana gelen biçimsel bir deformasyondur.

Skolyoz tüm toplumda her yüz kişiden 2 ila 4 kişide bir görülen bir omurga sorunudur. Sorunudur diyorum çünkü bir hastalıktan çok bir bulgu. Ama kız çocuklarında,

SKOLYOZUN NEDENLERİ

SKOLYOZUN nedeni tam olarak aydınlatılamamıştır. Bazen bebeğin ana rahminde edindiği bir sorun olarak karşımıza çıkarken bazen de nöromusküler yani sinir-kas sistemindeki sorunlardan kaynaklanabilir. Bazen de sebebi bulunamayan idiopatik skolyoz da görülebilir. Her skolyoz tedavi gerektiren düzeyde bir sorun değildir. Düzenli egzersiz, sırt kaslarını güçlendiren kondisyon hareketleri ve formda olmak küçük skolyoz sorunlarını çözen ve her seviyedeki skolyoz için vazgeçilmez unsurlardır.

özellikle büyümenin daha hızlı olduğu ergenlik döneminde, erkeklere oranla 8-10 kat daha fazla görülüyor. (Sizin de aklınızdan kız çocuklarına sürekli "memeleri gösterme, başını öyle havaya dikme" denilip durması, kızlara sürekli yapılan baskının omuzlarına bindirdiği yükler geldi, değil mi? Doğru, bunlar da etkili...)

SKOLYOZUN BELİRTİLERİ

- Omurganın öne doğru eğik durması
- Omuz yükseklik seviyesinin farklı olması
- Omurgadaki simetri bozukluğu

- Omurganın sağa ya da sola doğru eğik durması
- Kalça seviyesi farklılıkları
- Sırt ve bel ağrıları

SKOLYOZ TEDAVİSİ

SKOLYOZ tedavisi omurga eğriliğinin derecesine bağlı olarak farklılık gösterir. Ancak egzersizler ve sırt kaslarını güçlendirici fizik tedavi tedavinin vazgeçilmezidir. 20 dereceden az eğriliklerde kemik gelişimi tamamlanana dek düzenli kontrol ve egzersiz önerilir. İleri durumlarda ise korse tedavisinden cerrahi müdahaleye kadar altta yatan sorunu da çözmeye yönelik tedaviler uygulanabilir.

Sağlıklı bireyler ve sağlıklı nesiller için gelişim çağındaki çocukların düzenli takipleri, egzersiz, sağlıklı beslenme ve hareketli yaşam bu sağlık sorununda da iyileştirici/iyiliği devam ettirici olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sağlıklı yaşam hayat felsefeniz olsun. Sağlıklı günler.

Hayata yeniden 'merhaba' dedi Fatma

Emine YURDAKUL
Antalya

Fatma, 1963'te Sivas'ın Gemerek ilçesine bağlı bir köyde doğmuş. 5 yaşına geldiğinde anne ve babası ayrılmış, Fatma'yı da teyzesi büyütmüş. Teyzesinin evinde yaşamı "kül kedisi" gibi geçmiş. Bütün ev işlerini ona yaptırmışlar. Büyümeye başlayınca Fatma'ya görücüler gelmeye başlamış, ama teyzesi kendi büyüttüğü ve her şeyi öğrettiği kızı başkalarına vermemiş, Fatma'yı kardeş olarak gördüğü teyze oğlu ile evlendirmişler.

İki erkek çocuk dünyaya getirmiş. Eşi sürekli çalışmaya Mersin'e gidiyormuş, 5 yılın sonunda çocuklarını da alıp Mersin'e yerleşmişler. 5 yıl da burada kalmışlar. Eşi inşaatlarda çalışıyormuş. Bir seferinde yaptığı iş karşılığında ev almış ve o eve taşınmışlar. Bir akşam eşi "Bu evi sana vermek istiyorum, yarın gidip işlemleri yapalım" demiş. Tabii ki Fatma, büyük bir sevinçle sabah erkenden kalkıp kahvaltılı hazırlamış. Sonra da el ele tutuşup adliyeye gitmişler. Fatma, "Neden buraya geldik, tapu işleri adliyede yapılmıyor ki" demiş. Meğer eşi boşanmak istiyormuş, başka bir kadınla ilişkisi varmış. Boşanmak için bu yolu bulmuş.

Boşanma kağıtlarını imzalamış, çıkınca kocası ilk defa dışarıda yemeye götürmüş. Adam, özgürlüğünü kutlamış yani resmen. Sonra birlikte eve dönmüşler. Çocukları yanına çağırması adam "Annemizle boşandık, anneniz sizi istemediği için de velayetinizi ben aldım" demiş. Fatma "Okuma yazmam yok, bir sürü evrak imzalatıldılar, kandırılmışım. Ne yapacağımı, ne diyeceğimi şaşırđım. Gidecek yerim yok, arayacak kimsem yok. Çocuklara durumun böyle olmadığını anlatsam da inanmadılar" diye anlatıyor o günü.

Ertesi gün boşandığı kocası "Fatma kız yine iyisin, sana ev buldum, iş buldum, ortada kalmayacaksın" demiş. Fatma'yı bir binanın kapıcı dairesine oturtmuş, "Her gün binayı temizleyip burada da oturursun" demiş. Evin içi boş, içine azıcık eşya getirmiş ve gitmiş.

Fatma burada 3 yıl başkalarının yardımıyla hayatını sürdürmüş. Bu sırada yardım getiren biri vasıtasıyla ikinci evliliğini yapmış ve Kıbrıs'a gitmiş.

İkinci eşinin de ilk eşinden pek farkı yokmuş. Sürekli başka kadınlarla görüşüyormuş, tek farkı karnını doyuruyormuş. İkinci eşi hastalanınca Kayseri'ye dönmüşler. Bir gün evde otururken büyük oğlu "Askere gidiyorum anne hakkını helal et" diye aramış. Uzun zamandır, hiç sesini duymadığı oğlu onu çok duygulandır-

miş. Üç ay sonra bir köylü gelmiş, "Biz köye gidiyoruz seni de götürelim" demiş. Fatma kocasıyla beraber gitmiş köye. Vardıklarında köydekileri askerdeki oğlunun cenazesini beklerken bulmuş. Meğer herkesin haberi varmış oğlunun askerde öldüğünden, Fatma'yı da onun için götürmek istemişler. Oğlunu toprağa vermiş, günlerce ağlamış, "bir kez olsun oğlumun yüzünü görebilseydim" diye.

Bundan sonra çok düşünmüş "Neden bunları yaşıyorum, bu kaderim mi, bunları hak edecek ne yaptım" diye. "Okur yazar olmadığım için mi bunlar başıma geliyor" diye düşünmüş: "Yalnız bir kadın olduğumdan, sadece temizlik, yemek yapma işlerine hizmet ettiğimden mi bunlar başıma geldi?"

"Okumayı öğrenmeliyim" demiş ve okuma-yazma öğrenmekle de kalmamış, şimdi onun en iyi dostları kitaplar. Romanların satırlarında, kendi acılarına benzer hüüzünler buldukça tam bir kitap kurdu olmuş. Halk Eğitimin verdiği kurslara gitmiş. Bir iş kurmuş ve ayaklarının üzerinde durur hale gelmiş. Takılar yapıp satıyor. Geride kalan oğluyla da bağ kurmuş. Yüz yüze görüşmeler de zaman zaman telefonla görüşüyorlar.

Fatma 54 yaşında. Acıların örülmüş yaşamın ardından tekrar hayata başlamış. Kendisi gibi ağır şeyler yaşamış kadınlara elinden geldiğince yardım etmeye çalışıyor. Kadınların kaderlerini kendilerinin yazmaları için onlara yardımcı olmaya, fikir vermeye çalışıyor.

24 Haziran seçimleri için de diyecekleri var: "Baskıcı ve kadınları yok sayan gidişata dur diyelim. Artık TAMAM..." 24 Haziran'da gereken cevabı verecek olanların da kadınların olduğuna inanıyor.

İŞTE ELİF'İN YAŞAMI

Evde kocaya, işte şefe karşı

Serap CAN
Tuzla / İstanbul

Elif, 30'lu yaşlarda, 10 yıllık evli, üç çocuk annesi. Evliliği boyunca sadece 1 yıl, evin yakınındaki bir okulda temizlik görevlisi olarak çalışabilmiş. Tekrar çalışmak istediğinde eşi "Ben ne kadınlar görüyorum işten çıktuktan sonra başka adamların arabalarına binip gidiyorlar. Sana güvenirim ama o kadınlarla aynı yerde çalışınca seni de etkilerler" yanıtını vermiş.

Ekonomik sıkıntılar baş gösterince, Elif'in de ısrarıyla eşi, tanıdıklarının olduğu bir fabrikada çalışmasına müsaa-de etmiş. Burada 6 ay çalışan Elif birçok sorun yaşamış: "Eşimi zor bela ikna ettim. Orada da ustabaşının kiskançlığından dolayı iftiraya uğradım. Ben çok okuyamadım ama yetenekliyimdir, hızlı öğrenirim, hırslıyım. Fabrikada yeni eleman olmama rağmen hızlı öğreniyordum. Bunu diğer çalışanlar da fark ediyordu. Fabrikada 6 yıldır çalışan sefimiz onun yerini alacağımı düşündü ve bana yapmadığını bırakmadı. İşten çıkayım diye beni en zor işlere gönderdi. Sadece erkeklerin çalıştığı bölümde beni tek başıma bıraktı. Aynı bölümde çalıştığımız iş arkadaşımın adımları çıkardı. Yetmedi eşimin sosyal medya hesabına mesaj gönderdi. İstemediği tüm işçilere yapmadığını bırakmıyordu. Bir abla vardı mesela, sırf şefin tutumundan korktukları için diğer arkadaşlarımız ondan uzak duruyorduk. Bunlara müdahale edecek kimse de yoktu. Patrona söylesek bile patron onu dinliyordu. Çünkü şef, patron nasıl istiyorsa öyle davranıyordu. 'Dışardan adam tutup sizi taciz ettiririm' gibi iğrenç tehditlerle kokutmaya çalışıyordu. Sırf eşim duymasın diye hakkımı da arayamadım. Benim eşim normalde de kiskanç

bir adam. Fabrikada ilk bir kaç ay sorunsuz geçtiğinde eşim bana devam edebileceğimi söyledi. Ama çalıştığım bölümü değiştirip erkeklerin olduğu bölüme beni göndermek istediklerini söylediğimde 'Başka erkeklerle mi görüşmek istiyorsun da o bölüme geçmek istiyorsun' dedi. Sonrasında eşime sosyal medyadan mesaj göndermeleri eşimle aramın daha da bozulmasına neden oldu. Eşim savcılığa gidip telefonumun arama dokümanını çıkardı, telefonuma takip programı yükledi.

Aslında eşim de benim kendimi geliştirmemden korkar ve hiçbir konuda hakimiyetin bende olmasını istemezdi. Maaş kartımı bile benden aldı. Ne zaman kendimi geliştirmeye çalışsam hep karşı çıktı. Açıkta liseyi okumak istedim, yok dedi. Ehliyet almak istedim, yok dedi, gelişim seminerlerine katılmak istedim saati bahane ederek göndermedi. Fabrikada yaşadığım sorunlar da eşimin kendini haklı bulmasını sağladı.

Tüm bunlar özgüvenimi yitirmeme sebep oldu. Ama çocuklarım etkilenmesin, evliliğim bozulmasın diye sessiz kaldım. Aileme söyleseydim yanımda olurlardı, 'hemen gel' derlerdi. Eşim de bunu iyi bildiği için çekinirdi. Ailem bana destek olup arkamda durmasaydı eşim kim bilir daha neler yapardı!"

Bir kadının yaşamına dört bir yandan müdahale edildiğini görüyoruz Elif'in hayatından. Ama yalnızca bu değil Elif'in yaşamı. Yaşamı boyunca pek çok kadın gibi türlü haksızlıklara ve ayrımcılığa uğrayan Elif, ne kadar sorun yaşarsa yaşasın yaralarını sarıp tekrar ayağa kalkıyor. Her zaman umudunu yeşertiyor, hem kendisi hem de çocukları için iyi bir gelecek mücadelesi veriyor.

ONLAR GELDİKTEN SONRA...

Hasret KANAT
Kağıthane / İstanbul

Ay bitmeden seçim bitmiş olacak. Her yerde seçimler konuşulurken bu yazıyı yazmama vesile olan şey savaştan kaçıp Türkiye'ye gelen Suriyeliler. Çünkü seçim sohbetleri yapılırken söz dönüp dolaşıp Türkiye'ye gelen Suriyelilere dayanıyor.

Kadınlarla bir araya geldiğimiz sohbetlerimizin sonunda batan ekonomi, yoğun nüfus, ardi arkası kesilmeyen olaylar "Onlar geldikten sonra"ya bağlanıyor; hükümet politikaları görmezden gelinerek, ön yargılarımız bizi birbirimizden uzaklaştırıyor. Gece koşarak eve giden Suriyeli işçi kadınların adımlarını görmezden geliyor, iki kuruş kazanmak için evde çocuk çocuk boncuk işi yapan kadınlara işimizi çalmış gibi bakıyoruz. Ya da ikinci eş olmanın kolay olduğundan bahsedip duruyoruz. Hiçbir şeyini bilmedikleri bir ülkede dört duvar arasında çocuk çocuk yaşamak o kadar kolay mı; biraz nefes almak için kendilerini attıkları parklarda çocuklarının kolundan çekilip ters döndürülmesi; sürekli pis, kirli olmakla anılmak ne kadar kolay olabilir?

BİR DE SURİYELİ KADINLARA SORALIM

6 yıl boyunca yan yana geldiğim, sohbet ettiğim kadınlardan bunun o kadar kolay olmadığını öğrendim ben. Ve Suriyeli kadınlarla bir araya gelip ne düşünüyorlardı bir de onlardan yanıt almak istedim. Birbirimize daha insanca dokunabilir miyiz diye!

Savaş varken neden geldiler?

Bilmediğimiz bir savaşın parçası olmak istemedik. Kime karşı niye savaşıyoruz anlamadan bombalar yağdı. Çoluk çocuk attık kendimizi dışarı. Sonra yaşamak istedik. Gelmek zorundaydık. Çünkü tek başımıza değildik. Çocuklarımızı ölüme terk edemedik.

Türkiye'de daha özgürler...

Değiliz. Kaçıp geldiğimiz bu başka topraklar kendi topraklarımızdan özgür değil.

Çok zengin Suriyeliler var, burada keyif sürüyorlar...

Evet var. Biz de görüyoruz. Biz sa-

dece kaçıp geldik. Bu durumun suçlusu biz değiliz. Biz savaşta ölüm kalım arasından kaçıp geldik. Burada durmamızın tek sebebi gidecek başka yerimizin olmaması. Bu savaşı biz çıkarmadık görmezden gelinen bu.

İşsizliğin, yoksulluğun artışının sebebi Suriyeliler...

Bu sorunlar bizim yüzümüzden artıyor hissini hep ediyoruz. Bize böyle bakıldığını her yerde görüyoruz. Yaşamak için ucuz çalışmak zorundaydık bilmediğimiz bir yerde. Yarın ne olacağımızın garantisi yoktu. Değil 3 kuruş bir kuruşa bile çalışırdık. Tek bir ev içinde en az 15 kişi yaşayıp o

evin kirasını ödemek zorunda kaldık. Banyosu, yemeği, uykusu, temizliği nasıl dert. Tahmin edin.

Bu kadar zor koşullarda yaşayıp üstüne üstlük sürekli doğuruyorlar...

Çocuğu doğurmamak bizim için bir tercih olamıyor. İçinde yaşadığımız öğrendiklerimiz bunlara dair neyi nerede buluruz bilmiyoruz bile. Çocukları doğurmamak da olmaz. Günah. Son zamanlarda biz de zorluklar yaşadıkça hiç hamile kalmadan çözelim istiyoruz. Öyle doğuralım gitsin demiyoruz. Mesela spiral taktırmak için hastaneler gidiyor bizim kadınlar.

Suriyeli erkekler kadınları taciz ediyor. Her yerde toplu şekilde geziyorlar. Çalışmıyorlar da...

Bizim dışarıda çalışmamıza itiraz ediyorlar. Evin içinde parça başı boncuk işleme işleri yapıyoruz. Sabah yemek, temizlik sonra boncuk yine yemek sonra boşluk yok yine boncuk. Arada çocuklar falan derken erkekler çalışsa da çalışmasa da sokakta. İşsizse evde yatıyor. Bunlar bizim için de zor.

Suriyeli kadınlar Türkiyeli erkeklerle evlenmeye ya da ikinci, üçüncü eş olmaya hazır...

Kızlar 15, 16 yaşa gelene kadar evlilik planları yapılır. Kızlar 15, 16 yaş geçince evde kaldı muamalesi görüp ya büyük yaşlarda erkeklerle evlendiriliyor ya da ikinci eş oluyor. İkinci, üçüncü eş olmak kolay diye değil ama ne yapacağımızı bilmiyoruz mesela. Türkiye'de kalmak, yaşamımızı devam ettirmek için ne yapalım dediğimiz durumlar oluyor. Kötü koşullarda, emeğimiz sömürülerek çalışıyoruz. Belki daha iyi çalışma ve yaşama koşulları bunu değiştirir.

EKMEĞİMİZ NEDEN KÜÇÜLÜYOR?

Suriyeli kadınların verdiği cevaplar böyle. Ve görünen hiç de konuşulduğu gibi değil. Savaştan kaçtıkları, yaşamayı tercih ettikleri için onları suçlamak doğru gelmiyor bana. Söylenen sözlerin doğru olmadığını bizzat içlerine girerek gördüm. Yoksullukla boğuştuklarına, iş aramalarına, evde benimle konuşurken bir yandan kafalarını kaldırmadan boncuk yapmalarına şahit oldum. Türkiyeli birinin evlerinde olmasından mutluluk duyduklarını gördüm, o kadar horlanmaya rağmen gelene kapılarını sonuna kadar açtıklarını.

Evet, ekmeğimiz küçülüyor ama bu sadece Suriyelilerden değil, sermaye parasına para katarken işçi ve emekçilerle bunu paylaşmaktan. Bizim de biraz daha sağlıklı düşünmeye ihtiyacımız yok mu?

Nasıl anlatayım önyargıları...

Nurhayat FARIMAZ
Mamak / Ankara

MAMAK'ta Mülteci Kadınlar Derneğinin etkinliğine biz de Kızkardeşim Dayanışma Derneği olarak davet edildik kadınlar birbirini tanısin diye. Etkinlikte bir ip yumağını birbirimize atarak adımızı ve sevdiğimiz şeyleri söyledik, birbirimizle tanışmış olduk, Arapça, Kürtçe ve Türkçe. Tercüman aracılık etti hislerimiz, hoş konuşmadan da anlaşabiliyor kadınlar, mimiklerimizle, gözlerimizdeki sevgiyle...

Çoğu yemek yapmaktan, gezmekten hoşlanıyor. Sıra sevmediğimiz şeyleri söylemeye geldi yumağı toplarken. Der-

nekten arkadaşlar ev işlerini, ırkçılığı sevmediğini anlatırken, Suriyeli kadınlar savaşı sevmediğini söylüyor. Suriyeli kadınlardan birinin söyledikleri hepimizin içini kanattı: "Gurbetlikten nefret ediyorum" derken gözleri hüznü doldu...

Sonrasında birlikte piknik yapmaya karar verdik. Türkmen, Suriyeli ve Türkiyeli kadınlar olarak önceden ayarladığımız piknik alanına iki otobüsle gittik. Suriyeli ve Türkmen kadınlar bizim için yöresel yemeklerinden yapmış bir masa hazırladılar. Pilavlar biraz farklıydı, diğerleri neredeyse aynı yemeklerin. Bir de üzerine Suriye kahvesi ikram ettiler.

Halaya tutuştuk hep beraber. Onlar

kendi oyunlarını oynarken biz de eşlik ettik. Arapça müziklerle zılgıtlar birbirine karıştı ve tabii çocuk sesleri... Harika bir gündü.

Tercüman aracılığıyla derin sohbetler ettik. Özellikle Suriyeli kadınlar Türkiyeli kadınların neden kendilerine soğuk davrandığını sordular. Nasıl anlatacaktım ki önyargıları. Komşularının iyi olduğunu, iyi anlaştıklarını söylediler ama sokakta böyle davranılmıyor. Çoğunluğun düşündüğü gibi Türk vatandaşı da değiller, oy da vermeyeceklerini anlattılar bize hemen. Biraz empati ve gözlerin dokunmasıyla nasıl değişir dünya aslında, bunu da en iyi biz kadınlar biliriz.

Meltem TEKER

Merhaba kadınlar, Kimimizin ev işleri arasında, kimimizin fabrikada, bağda bahçede, masa başında, hayatın işleyen, üreten her köşesinde, elimize ulaşan Ekmek ve Gül'den, candan bir MERHABA!

Soluksuz koşturduğumuz upuzun kış bahar aylarını bitirirken, yeni yaz sezonunun, adına yakışır aydınlık, sıcacık günler getirmesini diliyoruz; hem bendeniz, hem de Asiye kardeşimiz...

Asiye kim mi? Aslında birkaç ay öncesine kadar ben de tanıımıyordum kendisini. Doğrusunu söylemek gerekirse tanışmamız pek de sıradan değildi. Bir sabah işe gittiğimde masamda bulduğum hediye poşetiyle başladı hikayemiz. İçinden çıkan, "el emeği göz nuruyla" işlenmiş havlulara sarılmış, çalakalem yazılmış isimsiz bir mektupta poşetin içindeki. Şaşkınlık ve heyecanla tekrar tekrar okuduğum, belki onun yüreğinden, belki de hepimizin yaşamından parça parça kopup gelmiş, satırlara cümle cümle yerleşmiş bir 'kadın hikayesiydi' mektuptaki. Asiye'nin hikayesi...

NE YAPALIM BİZ BU SAÇIMIZI

"1969'da doğdum. Annem 16 yaşında evde doğurmuş beni. Erkek istiyorlarmış. Kız olunca 'neyse bi dahakine erkek olur' demişler. Tekrar kız kardeşim olunca da çok üzölmüşler. Annem öyle derdi. Okul yaşım gelince babam göndermedi. Büyük amcam ikna etmiş. Kendisi götürüp yazdırmış. Babam oyun oynamamıza izin vermediği için, oynayanı dövdüğü için okulda da oynamazdım. 1981'de okulu bitirdim. Mutsuz bir çocukluk ve gençlik geçirdim."

Hayata atılmak için, ekmekten sudan önce gelen, en önemli ihtiyacı yasakmış Asiye'ye. Yaptığı hiçbir iş takdir edilmezmiş. Başkalarıyla kıyaslanır, aşağılanır, hakaret görür, ağlayınca da azarlanırmış. "Bu arada erkek kardeşlerim de oldu. Bizim çay bahçemiz azdı. İşimizi bitirir, başkalarının bahçesinde yevmiye ile çalışırdık. Babamdan çok korkardık. Her dediğini yapardık ama kızacak bir şey hep bulurdu. Bizi sesli konuşmazdı. Gözüme görünmeyin, uzaklaşmayın, seslendiğimde 1 saniyede yanımda olun derdi. Saçınızı yukarıda bağlamayın, aşağıda bağlayın ama tülbentin altından görünmesin. Kesmeyin de saçınızı. Korkudan 'Ne yapalım saçımızı' da diyemezdik. Kendisi radyoda şarkı dinlemeyi çok sevdi. Kendi açığı kendi kapatırdı. Bütün şarkıları ezberlemiştim."

Bir gün şarkı söylerken babasına yakalanmış Asiye. Çektiği korkuyu da, yediği dayağı da hiç unutmamış. Asiye, 16 yaşına geldiğinde yaşadıklarıyla yüzleşmeye, çözümler aramaya başlamış. "Bir gün sular kesildi. Kız kardeşimle komşu ak-rabadan su taşıyorduk. Bütün kapları doldurduk. Son seferde anneme dedik ki kızlarla biraz oturacağız. Daha sonra eve yaklaşınca babam bizi gördü. Avludaki çalılardan bir sopa çekti. Açın elinizi bakayım dedi. Kardeşim açtı, ona vurdu. Ben açmadığım gibi gerisin geriye koştum. Şuna bak utanmadan bir de kaçıyor dedi. İçimden, sen utanmadan 16 yaşındaki kızı vurmaya kalkışıyor-sun dedim." Asiye'nin annesi ise korkudan ne kızına izin verdiğini söyleyebilmiş, ne de başka bir şey...

FERAHTAN DARADÜŞSEYDİM DAYANAMAZDIM

Evet, Asiye büyüyordu. Sosyal haklarının, ekonomik bağımsızlık hakkının, kısacası "özgür ka-

ASİYE

dın" haklarının ayırına varıyordu artık. "Bir gün çarşıya gitmek istedim. Giysi ihtiyacımız vardı. Karnımız doyuyordu ama giysi pek almazlardı bize. İzin istedim, haftalarca ertelendi. Sonunda komşu yengeyle gönderdiler beni. Babam para vermezdi ya gizlice yevmiye yapmıştım. O gün kuaföre gidip resim çektirdim. Birkaç ay sonra, odama girip fotoğrafı gördü. 'Şunu gözümün önünde at sobaya bakayım' dedi. Hemen attım. Halbuki ayısından bir daha çıkarttır. Aklıma gelmedi herhalde. Bu yüzden mi bilmem, düğünümde kuaföre göndermedi beni."

Yine bir gün köyde dikiş kursu açılır. Asiye henüz 18 yaşındadır. Kafasına koyduğu bu inanılmaz işi başaracaktır. "Babama çok yalvardım. Gönderdi ama sezon yarı olunca 'daha para vermem' dedi. Yevmiye karşılığı borç yaptım. Bir de küpemi sattım. Sezonu tamamladım. Borcuma karşılık haftalarca çay topladım."

Yirmili yaşlara girerken, Asiye'yi görücü usulü evlilik için "istemeye" gelmişler. Annesi,

"Bunlar iyi insanlar" diyerek zorla razı etmiş genç kızı. Tanışmak şartını ileri sürmüş genç kız. Babasının izniyle konuşmuşlar, iki gün sonra da nişan takılmış. Tüm kurallar, yaptırımlar eksiksiz yerine getirilmişse de, yüzükler takılırken "fotoğraf çektiler" diye sinirlenen babası, töreni terk etmiş.

Çeyiz hazırlığı için çalıştığı çay bahçesinde çok zorlanan Asiye, belini incitmiş. Yaklaşık altı ay yük taşımamasını yasaklamış doktor. Nişanlısıyla, ayda bir kez, sadece telefonla görüşme izni varmış. "Saklamadım, durumu olduğu gibi anlattım. İstersen vazgeçebilirsin dedim." Evine gizlice gönderilen haberlerde, düğüne bir ay kaldığı, kendisine dikkat etmesi gerektiği anlatılıyordu. Üstelik tam 5 ay, ona yük taşıtılmayacağı sözü bile verilmişti. Düğününden 15 gün sonra, ağrılar içinde, tüm işlere koşulan Asiye, kendisini teselli etmek için şu cümleleri ekliyor mektubuna. "Ferahtan dara düşseydim dayanamazdım herhalde. Bu dünya cennet değil ki." ➡

ÇAY TAŞIRKEN GELİN, PARASI ALINIRKEN YABANCI

Evliliğimin ilk yılı, eşinin ailesiyle birlikte yaşamış Asiy'e. Kocasını ise büyük şehirde çalışmak üzere gitmiş. Asiy'e'nin boynundaki yük, o sustukça katlanarak artıyormuş. Hasta olması sürekli yüzüne vuruluyor, nefes almadan çalışması isteniyor, maddi kazançtan asla pay verilmiyormuş. Tüm haksızlıklara direnmekten, karşı koymaktan başka çıkar yol olmadığına karar vermiş sonunda. İlk çocuğunu doğurduğunda, artık eşi ile birlikte büyük şehirdeymiş. Aile baskısı denilen "illet" Asiy'e'yi, her yaz köyde bir ay kalmaya mahkum etmiştir bu kez. Yine bir yaz tatili, köyde kalman bir aydan sonra, kayın pederi göndermek istemez Asiy'e'yi. "Kayınlarım, kaynatam el birliği etmiş göndermiyorlar beni evime. Kayınbabam, eşime telefon etmiş. 'Göndermiyorum kalacak burda' demiş. Eşim de kalsın demiş. Bana soran yok. Ben de kaçtım geldim. Nasıl olsa bilet paramı götürmüştüm. Ben yoldayken eşimi arayıp, 'Karın kaçtı, sana geliyor, çocuğu al, onu da babasının evine yolla. Bizimle durmayan karyı boşayacaksın' demiş. Evime gelir gelmez ilk iş eşimden dayak yedim."

Asiy'e'ye atılan son dayak bu olmuş. Hiçbir barbarlık, ondaki azim ve dirençten daha güçlü değilmiş çünkü. "Eşime dedim ki köye gidersek beraber gideceğiz. İstedğim zaman geleceğim. Artık dayak yemek istemiyorum. Yoksa seni gerekli yerlere şikayet ederim. İstiyorsan da ayrılırız. Ben şehir meraklısı değilim." Asiy'e, buruk bir zafer sevincini anlatan şu cümlelerle devam ediyor mektubuna; "Zoruma giden, hem 'sen babanın evinden sakat geldin' deyip, hem de köle gibi çalıştırmaları oldu. Tonlarca çay taşırken gelinleriydim. Parası alınırken yabancıydım."

Çok geçmeden şehir hayatına uyum sağlamış Asiy'e. Dikiş kursundan aldığı eğitimle üretmeyi de başarmış çoğaltmayı da. Mektubun sonunda, artık hiç kimseye minneti olmadığını anlatıyor ısrarla. Duyulmasını, anlatılmasını Ekmek ve Gül'de yazılmasını istiyor hevesle, iştahla...

Ve bir de şiir buluyoruz, nakışlı havluların arasında.

*Hoş geldim derken sarılan var mı
Telefon açıp da soranlar var mı
Sizin gibisini görenler var mı
Şevkatle derdime derman oldunuz*

*Yolda yüz metre gidemez iken
Ne yapacağımı bilemez iken
Aradım çareler bulamaz iken
Benim derdime derman oldunuz.*

*Sizi görene kadar ümidim yoktu
Yıllarca çektiğim ağrılar çoktu
Sakat dedikleri kalbime oktu
Ulaşıp kalbime sardınız benim.*

*İşimi gücümü yapamaz idim
Bazen çocuklara bakamaz idim
Kapı çalsa bile açamaz idim
Son yedi ay kabusumdu benim*

*Onca hastayla uğraşır iken
Yorgunluğumuz belli değildi
Hastalara bakarken itina ile
Güler yüzünüzü eksik değildi*

*Sağlıklı mutlu huzurlu olun
Sevdiklerinizle neşeyle doyun
Unutmam sizleri böylece bilin
Dualarım sizinle bu inanın*

Gösterişin arkasındaki yoksulluk: Kuştepe

Hasret KANAT
İstanbul

Kuştepe Mahallesi'nin ismini çok duyarız. "Pis işlerin çevrildiği belalı yer" diye tarif edilir; yoksul Romenlerin bunca betonlaşmaya karşı gecekondularıyla direndiği yer olarak bilinir. Koca bir alışveriş merkezinin arka sokağında olan, lüksün şatafatın örttüğü ama olayların, kavganın, gürültünün, korkunun üzerini örtemediği bir yoksulluğun içine, Kuştepe'ye doğru ilerliyoruz arkadaşım Büşra ile. Amacımız biraz mahallede gezmek, biraz kadınlarla sohbet etmek... Sokağın başında gecekonduların ucu bucağı görünmüyor. İç içe geçmiş konduların önünde oturan genç, yaşlı bir grup karşılıyor bizi. Çok sıcak kanlı kadınlar. 78 yaşındaki Handan ile sohbet etmeye başlıyoruz.

Handan devletten 4 ayda bir 100 lira alıyormuş, e haliyle bu para onu geçindirmiyor ve o da falcılık yapıyor. Tam 60 senedir yapıyor falcılığı. "Burada çingenelelerin çoğu Selanik göçmenidir. Atatürk zamanında göçtük. İstanbul'da ilk Zincirlikuyu'da yaşıyorduk; zenginleri oraya, biz fakirleri de buraya yerleştirdiler. Bizleri namaz kılmayız diye sevmeyizler." Handan konuşurken İpek hemen söze girerek: "Ben de evlendim ayrıldım, 26 yaşında bir kızım var. Dışarıdan gelenlere, bizim gibi olmayan kadınlara "gacı" deriz. Burada çok gacı yaşıyor. Çünkü kira fiyatları çok düşük. Bir evde 5 kişi yaşıyoruz biz de, ben çiçeklik yapıyorum. Sabah 8'den akşam 9'a kadar çalışıyorum. Burada yaşayanlar ya çiçekçilik ya da hurdacılık yaparak para kazanır."

Handan ve İpek'le sohbet ederken Sibel'de bizi dinliyor. Sibel'e soruyoruz: "Çalıyor musun, okuyor musun?" Cevap veriyor Sibel: "Benim haftaya düğünüm var." Bizim şaşkınlığımızı gören Sibel konuşmaya devam ediyor: "Romenlerde böyle. Darbuka çalacak düğünümde siz de gelin."

KADINLARIN EN BÜYÜK DERDİ BONZAI

Sohbet bitince sokakta ilerliyoruz. Üst üste gecekondu, eski kat kat binalar, sokakta oynayan çocuklar, çamaşırların pencereden pencereye asılı oluşu, kapı önlerinde insanların sohbet edip çekirdek çitlemesi... Çocukluğumdaki gecekonduların samimiyetini hissediyorum tekrar sokaklar arasında giderken. Orta yaşın üzerinde kadınlarla devam ediyoruz sohbete. 58 yaşında çöp toplama işi yapan Sevgi günde 100 kilo çöp topladığını anlatıyor. 100 kilo kâğıt toplamaya 10

Sevgi - Hilal

Handan - İpek

lira kazanıyormuş. Günlük en yüksek kazancı 25 lira. "20 senedir bu işi yapıyorum. 5 kızım 2 oğlum var. 38 senedir de burada yaşıyorum. Evin kirası kötü bir ev olmasına rağmen 700 lira" diyor. Borçları çokmuş, yaptığı iş de eziyetli. Hayatında hep çile olduğunu söylüyor. Mahallesinde kol gezen uyuşturucudan şikayet ediyor: "Sizden 2 saat önce bonzai kullanan bir genç öldü. Son üç senedir bonzai satışı fazlalaştı. Her yerde torbacılar var. Hükümet hiç ilgilenmiyor. Yakalanıyor sonra serbest bırakılıyor herkesin çocuğunu mahfetti. Bir sürü insan var burada, Romen, Bigalı, Kayserili... Kim istersen var."

Hilal de anlatıyor kendini. 4 çocuğu ve bir engelli kızı var onun da. Engelli kızına bağlanan maaş ile biraz olsun geçinmeye çalışsa da yetmiyormuş. Onun da oturduğu ev 700 lira. 10 senedir kâğıt toplayarak yaşamını sürdürüyormuş o da. Büyük oğlu bonzai kullanıyormuş 6 senedir. "Bırakmasını istiyoruz ama bırakmıyor" diyor.

Selanik göçmeni olan Gülsüm, 60 senedir burada yaşıyor. "Babamdan kalma evimiz var. 5 kardeş aynı evde yaşıyoruz. Eşimin emekliliği olmasa yaşamam mümkün değil. O da bonzai için ölen genç çocuğundan bahsedip uyuşturucuya da devlete de öfke kusuyor. "Her gün yeni bir haber duyuyoruz mahalleden, içenlerle o kadar çok ki. Keşke bir çözüm olsa" diyor.

Romenlerin, Romen olmayanların birlikte yaşadığı Kuştepe kadınlar için Trumptower'ın gösterişi arkasındaki yoksulluğu, acıyı, kimsesizliği, elden hiçbir şey gelmemeyi temsil ediyor.

'AVLU'NUN KADINLARI

Kübra LAZ - Cemre KAVALA
Kocaeli

Bir hapisane düşünün; içerisinde müzikten spora her şeyin olduğu, mahkumların her hafta neredeyse bir kitap bitirdiği, psikolojik danışman eşliğinde aktivitelerin yapıldığı. Yeni tip hapisane uygulamasında pilot seçilmiş bu hapisane bize gerçekten başka bir görüntü sunuyor. Elbette amacımız hapisaneyi övmek değil. Bizim asıl ilgilendiğimiz nokta içerisindeki kadınlar. Her birinin ayrı bir yaşam öyküsü var Türkiye'den kesitler sunan. Diyorsunuz ki neyden bahsediyorlar? 10. bölümü yayınlanmış olan Avlu dizisinden bahsediyoruz. "Bir avluya kaç ömür sığar" sözüyle çekilen dizi hapisaneleri ve hapisane çalışanlarını kötü gösterdiği gerekçesiyle yayınlanmadan RTÜK'ten ceza alarak adından söz ettirmeye başlamıştı zaten. Biz de diziden ve kadınların yaşam öykülerinden konuşalım biraz.

Ana karakterimiz Deniz yıllardır eşinden şiddet görüyor. Sonunda boşanmak istediğini söyleyerek gitmek istediğinde eşi silah çekiyor. Yıllardır yaşadıklarından sıkılan kızları Ecem de çıkan kargaşa sonrasında silahı eline alarak babasını vuruyor. Deniz kızını korumak için suçu üstleniyor. Deniz'in hapisane hayatı ile tanışması da böylece başlamış oluyor. Bir blok, iki koğu, ikisinde lider konumunda farklı kadınlar ve onların birbiriyle mücadelesi... Azra ve Kudret bu müca-

'Bir avluya kaç ömür sığar' sözüyle yayın hayatına başlayan ve hapisanedeki kadınlara ışık tutarak aslında kadınların yaşadığı pek çok konuyu ele alan Avlu dizisine yakından bakalım...

delenin baş karakterleri. Deniz bu iktidar savaşının tam ortasında buluyor kendini. Bir nevi yeni kurban gözüyle bakıyorlar ona. Deniz ise bu iki liderden birini seçmek zorunda. Azra'nın koğuşunda kız kardeşlik bağları çok net görülebiliyor. Kadınlar dış dünyadan uzakken birbirlerine tu-

tunmak için ellerinden geleni yapıyorlar. Azra tüm bu süreçte herkese soğukken içten içe bu bağı büyütmek için de adımlar atıyor. Kudret ise daha çok korku ve parayla oluşan bir bağ kuruyor. Etrafındaki tüm kadınlara üstten bir tavır takınıyor. Bu iki karakterin ortak noktaları kendilerine veya etraflarındaki insanlara zarar verdiklerinde asla kimseye acımamaları.

Azra ve Kudret'in iktidar savaşı, Deniz'in arada kalması ve sonrasında gelişen olaylar etrafında her bölümde başka bir kadının hayatına dokunuyor dizi. Verdiği mesajlarla çoğu zaman Türkiye'de kadınların yaşadığı sorunlara gönderme yapıyor. Bir bölümde Çilem Karabulut'un tişörtündeki "Dear past thanks for all the lessons" yazılı tişörtle bir kadın karakter yer aldı. Onun yaşam öyküsü anlatılırken hem geçmiş hayatına hem de annelik kavramı üzerine birçok tartışma yaşandı. Bu tartışmayla belki de en göze batan 'kadın kadının düşmanıdır' ve 'kadın kadının dostudur' mesajları net bir şekilde gözler önüne serilmiş oldu.

Kadına yönelik baskının, sömürünün, şiddetin, tacizin, tecavüzün bu kadar arttığı bir dönemde kadınlara ve onların yaşadıklarına yönelik mesajlar net bir şekilde işleniyor. İki kutba ayrılmış kadınlar, ayrılmış kutuplar içinde bir araya gelen kadınlar. İki kadın arasındaki iktidar savaşının kızışması ile bir yandan kadınlar birbirlerine daha çok bağlanıyor, bir yandan da birbirlerine düşman hale geliyorlar. Ama her problem karşısında dayanışma ile her şeyin karşısında durabiliyorlar.

'Birken beş, beşken on olduk'

**Tuzluca'yır Kadınları Dayanışma Derneği
Üyesi Kadınlar**

Bu yıl 2. kuruluş yıldönümümüzü kutladığımız Tuzluca'yır Kadınları Dayanışma Derneğinde Genel Kurulumuzu gerçekleştirdik. Erkekler tarafından öldürülen kız kardeşlerimizi anarak başladığımız genel kurulda bir dönemdir yaptığımız çalışmalarımızı değerlendiren gelecek dönem için hedeflerimizi konuştuk ve yeni yönetimimizi seçtik.

Güncel gelişmeler de gündemimizdeydi tabii. Gittikçe artan kadın cinayetleri, çocuk istismarı, işsizlik, yoksulluk ve gergin seçim atmosferi gibi koşullar içerisinde büyümenin, dayanışmamızı sağlamlaştırmanın önemini konuştuk.

YENİ DÖNEMDE DE HEP BERABER KARAR VERECEĞİZ

Yeni dönemimizde daha da çok kadına ulaşabilmek, üye sayımızı arttırabilmek için elimizden geleni yapacağımızın sözünü verdik. Yeni yönetime seçilen arkadaşlarımızdan biri "Başka seçimler gibi 'şunu yapacağız, bunu yapacağız' demiyorum. Bu zamana kadar ne yaptysak beraber yaptık. Bundan sonrasında da öyle olacağını biliyorum, bizleri tebrik ediyorum" dedi.

Genel kurulun sonunda bir de serbest kürsü oluşturduk. Hepimiz duygularımızı, dilekelerimizi ve hedeflerimizi paylaştık. Söz alan arkadaşlarımız en çok yeni kadınlara nasıl ulaşabileceğimiz üzerine yorumlar yaparken, derneğimizde olmaktan mutlu olduklarını ve buranın devamlılığı için ellerinden geleni yapacaklarını söylediler: "Birken beş, beşken on olduk, daha da artıyoruz. Biz burada gönüllü faaliyet yürütüyoruz. 'Yeni gönülleri kazanmak için neler yapabiliriz' diye düşünmeliyiz hep. Yaşanacak problemleri, kendi hayatlarımızda ya da birbirimiz arasında çıkan sıkıntıları yine hep birlikte çözelim, dayanışmamızı güçlendirelim, ne kadar çoksak o kadar iyi." Alkışlarla karşılanan bu güzel sözlerin üzerine başka bir kadın arkadaşımız da şöyle diyor: "Çalışma koşulları nedeniyle derneğe çok sık gelemiyorum ama hep yanınızdayım. Bize düşen neyse yapmaya, çevremize burayı ve dayanışmanın önemini anlatmaya devam edeceğiz."

'OKUMA YAZMAYI BURADA ÖĞRENDİM'

Belki en çok uygulandığımız konuşma ise derneğimizdeki kursta okuma yazma öğrenen arkadaşımızın konuşması oldu: "Ben bu dernekte kendini geliştirmiş bir kadını, okuma yazma öğrendim, kendimi çok geliştirdim hâlâ da geliştiriyorum. Burada olmaktan çok mutluyum."

'BİRLİKTE GÜÇLÜYÜZ'

"Artık acemilik bitti, ustalık dönemi başlıyor" esprileriyle sonlanan genel kurulumuzun ardından şunu söylüyoruz: Türkiye'nin her yerinde kadınların sesi olmak için çabalayan, yan yana gelen tüm kadınlara sevgilerimizi iletiyoruz, dayanışmamızın gücünden doğan umudumuzu paylaşıyoruz. Daha da önce de çok söyledik, şimdi bir daha söylüyoruz; Yan yana, birlikte daha güçlüyüz!

*Tuzluca'yır Kadınları
Dayanışma Derneği
2 yılı geride bıraktı.
Çalışmalarını
değerlendirip
önümüzdeki dönem
için planlarını yapan
kadınlar, "Acemilik
bitti, ustalık dönemi
başlıyor" diyor.*

Değişiyoruz, hep birlikte...

**Hilal KILIÇ
Ankara**

Tuzluca'yır Kadınları Dayanışma Derneği olarak beş hafta süren ve her hafta başka bir başlığın sohbetlerle tartışıldığı atölyemizi bu hafta sonlandırdık.

Beş hafta boyunca sırasıyla "İstismar nedir? Çocuk istismarına karşı neler yapılabilir?", "Şiddetin biçimleri nelerdir? Kadına yönelik şiddetle mücadelede neler yapılabilir?", "Kadınlar tarih boyunca hep mi ezilen cinsiyetti? Neydik ne olduk?", "Son 15 yılda yasa değişiklikleri kadınlara neler getirdi?" ve "Nasıl bir sistem kadınlara tam bir eşitlik sağlayabilir" konuları üzerine kadınlarla sohbetler ettik. Atölyemizin son oturumunda değerlendirmeler yaparken bu çalışmanın bizlere neler kattığı, üzerine neler eklenebileceğini de konuştuk.

Oldukça keyifli ve verimli bir atölye olduğunu söyleyen kadınlar bu tarz çalışmaların yaygınlaştırılabileceğini ve farklı kesimlerden kadınları böyle etkinliklere katmak için çaba sarfetmek gerektiğini vurguladılar.

NE DEĞİŞTİ?

Peki bu beş haftadan sonra bizde neler değişti? Bu soruya atölyenin tamamına katılım sağlayan bir arkadaşımız şöyle yanıt veriyor: "Şiddetin çeşitleri olduğunu yeni öğrendim. Ben sadece fiziksel olarak yapılan şeyleri şiddet olarak görüyordum. Psikolojik şiddeti ilk kez duydum. Artık buna da izin vermemeye çalışıyorum. Mesela babam anneme bir kez bile vurmamıştır ama onu hep rencide eder, ba-

bamın anneme yıllardır şiddet uyguladığını şimdi anladım." Bir başka arkadaşımız ise "Bu yaşa geldim, yaşadıklarımın şiddet olduğunu yeni öğrendim, artık olanları daha rahat anlayabiliyorum" diyor.

EV İŞLERİNİ ROBOTLAR YAPSIN

Kendi yaşantısında atölyede işlenen başlıkların büyük bir kısmını deneyimlediğini, birçok kadına göre görece iyi bir yaşantı sürdüğünü söyleyen bir başka arkadaşımız ise şunları söylüyor: "Ben burada işlediğimiz birçok konuya dair daha önceden de fikir sahibiydim. Ama artık daha ayrıntılı bilgiler edindim ve başka kadınlara da bunları anlatmam gerektiğini düşünüyorum. Ben bunları biliyorum, böyle şeyler de yaşamıyorum demek yeterli olmaz."

Başka bir kadının "Ev işlerini robotlar yapsın artık, ev işi yapmak istemiyoruz. Ekonomik sistemin içinde olmadan özgür olamayacakmışız, onu anladım" cümleleriyle gülüşmelerim artıyor.

HERKESİN SÖZÜ OLSUN

Sohbetin sonlarına doğru seçimlerden de konuşuyoruz. Ne olursa olsun tek bir kişinin ağzına bakmanın neler getireceğini en iyi kadınların bildiğini, siyasette de kadınların ne kadar az yer aldığını anlatıyorlar. Meral Akşener'in "memlekete kadın eli değsin" sözleri de gündemimizde tabii. Bir arkadaşımızın şu sözleri özetliyor duygularımızı: "Kadınların daha çok söz hakkı olsun tabii ama niye tek adama karşı tek kadın olsun. Tek olmasın herkes sözünü söylesin."

Kürtaj değil, yasağı cinayettir:

İRLANDA HARIÇ DEĞİL!

Sarya TUNÇ

İrlanda 2015 yılında eşcinsel evlilikleri onayladığında, sevenlerin yüzünü güldürmüştü. Fakat bu hamleyle 'ilerici' diyeceğimiz İrlanda'da kürtajın hala yasak olduğunu biliyor muydunuz? Türkiye'den bakınca koşulsuz şartsız 'iyi' olarak gördüğümüz yaban ellerinde mevzu bilhassa kadın hakları olunca işler pek öyle yürümüyor. Sınırların biraz ötesinde, geçtiğimiz hafta İrlanda tarihinde büyük bir dönüm noktası olan bir referandum yapıldı. Kürtaj referandumu olarak adlandırılan referandumda, ülkede 1983 yılında yine bir referandum ile kabul edilen "doğmamış çocuğun -fetüsün- yaşam hakkının anne ile aynı olduğu" ile ilgili maddenin değiştirilmesini öngörüldü.

'ZENGİN İNGİLTERE'YE, YOKSUL MERDİVEN ALTINA'

Konunun evrenselliğinden tahmin ediyor ve yapılan araştırmalardaki rakamlardan biliyoruz ki kürtaj yasakları aslında kadınların kürtaj yaptırmasını engellemiyor. İrlanda'da da öyle olmuş ki, her gün neredeyse 10 İrlandalı kadının kürtaj için İngiltere'ye gittiğini gösteren araştırmalar var. İngiltere Sağlık Bakanlığının verdiği rakamlara göre, adres olarak İrlanda'yı gösterip kürtaj yaptıranların sayısı 1980'den bu yana 170 bini buluyor. Bu aynı zamanda sınıfsal da bir şey; konaklama, uçak masrafları yanında, gittikleri ülkede bir sosyal güvenceleri olmadığı için ücretli eriştikleri bir hak olan kürtaj, belli bir bütçe gerektiriyor. Bunu yapamayanlar ise internetten satın aldıkları kürtaj haplarıyla ya da merdiven altı olarak tabir ettiğimiz yerlerde tıbbi gözetim olmaksızın kürtaj yaptırıp kendi sağlıklarını da riske atacak uygulamalarla istenmeyen gebeliklerini önlemeye çalışıyorlar. Tabii her durumda da bunları büyük bir gizlilik ve baskı altında yapmaları gerekiyor. Zira fetüsün anne ile aynı haklara sahip olduğu ülkede bununun 14 yıla kadar hapis cezası var.

HALK KÜRTAJA ONAY VERDİ KİLİSE 'HAYIR' DEDİ

Nihayet 25 Mayıs'ta yapılan referandumda yüzde 66,4 oranında EYET oyu alındı ve anayasadaki kürtaj hakkını düzenleyen 8. maddenin değiştirilmesinin önü açılmış oldu. Katoliklerin ağırlıklı yaşadığı İrlanda'da kilise ise bu duruma şiddetle karşı çıkıp aksi yönde mücadele edeceklerini duyurdu. "Her kürtaj bir Uludere'dir" diyenlerden, tecavüz sonucu oluşan gebeliklerde, "kadın ölsün" diyenlerden biz aşınayız zaten ama görünen o ki kadın bedenini üzerinden söz söyleme hakkı bulan siyasetçiler dünyanın hiçbir yerinde değişmiyor.

SALVİTA VE İSTİKRARLI MÜCADELE İLE GELEN ZAFER

KÜRTAJ yasağının başladığı 1983 yılından bu yana, kadın örgütlerinin mücadeleleriyle tam 6 referandum daha yapılmış, fakat bu referandumlar ile ilgili madde kaldırılmaktan ziyade üzerinde bazı oynamalarla yetinilmiş. Tecavüz ve ensest mağdurları dahil kimsenin kürtaj yaptırmasına izin vermeyen yasa, en son sadece "tıbbi, zaruri bir hayati tehdit altında kürtaja izin verilen" şeklinde değiştirilebilmişti. Fakat bu değişikliğe rağmen bugüne kadar ülkede izin verilen legal kürtaj sayısı İrlanda Sağlık Bakanlığı verilerine göre sadece 25, ki bu da konuya dair ketumluğu gözler önüne seriyor.

Kadınların ve kadın örgütlerinin 1983 yılından bu yana sık sık gündeme getirip tartıştığı kürtaj yasağı peki nasıl oldu da bugün toptan kaldırılması tartışılan bir referandum konusu oldu? Maalesef bunu da azıcık eşeleyince altından bir trajedi çıkıyor.

2012 yılında Salvita Halappanavar isimli Hindistan asıllı diş hekimi bir kadın, gebeliğinin 17. haftasında şiddetli sırt ağrıları ve düşük riskiyle hastaneye başvuruyor ve gebeliğinin sonlandırılmasını istiyor. Bu istek bir gün sonra Salvita hala aynı ağrıları çekmesine rağmen fetüsün kalbinin attığı gerekçesiyle reddediliyor. Hayati riskin görülmediği gerekçesiyle ertesi gün yeniden ret yanıtını alan Salvita, bir hafta sonra septik şoka girip çoklu organ yetmezliğinden kalp krizi geçiriyor ve hayatını kaybediyor. Salvita'nın ölümü 2012'den bu yana

kürtaj hakkının yasallaşması için mücadele eden kadınların bir numaralı sembolü olmuş ve son referandumda da sıkça dile getirilmişti.

BU ZAFER SALVİTA'YA ARMAĞAN

Yasanın katalizörü sayılan Salvita'nın hikayesinin ise yalnızca fotoğraflarda kalmasını istemeyen kadın örgütleri yıl sonunda çıkması beklenen yasanın adının "Salvita Yasası" olarak gelmesini talep ediyor. Salvita şahsında bir kez daha görüyoruz ki 'Kürtaj değil, yasağı cinayettir!'